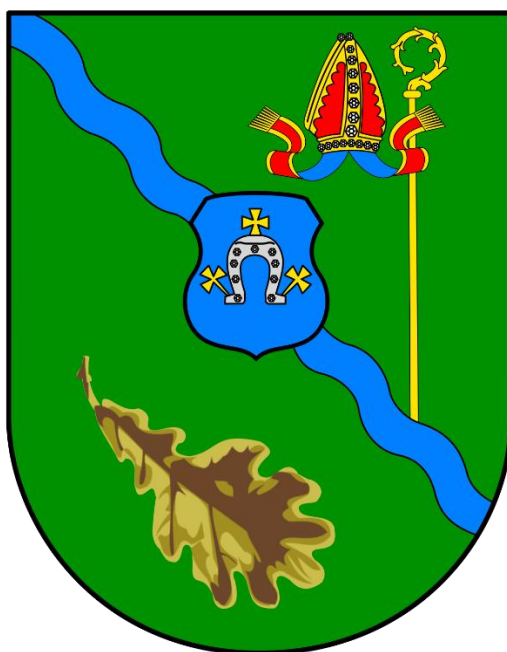


PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

DLA GMINY DĄBRÓWKA NA LATA 2024-2027
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2028-2031



25 WRZEŚNIA 2023

ZAMAWIAJĄCY:

Gmina Dąbrówka
ul. Kościuszki 14,
05-252 Dąbrówka

WYKONAWCA:

Envico Solutions
ul. Bursztynowa 28
07-200 Wyszaków
Tel: +48 517 621 901
E-mail: samorzady@envico.com.pl
www.envico.com.pl



AUTORZY OPRACOWANIA:

Mgr inż. Mateusz Puścian

Mateusz Puścian
.....

Inż. Krystian Rachubka

Krystian Rachubka
.....

Inż. Daria Kostrzewa

Daria Kostrzewa
.....

SPIS TREŚCI

Spis rysunków	8
Spis tabel	8
Spis wykresów	10
Wykaz skrótów	11
1. Wstęp	12
2. Streszczenie	13
3. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	15
4. Charakterystyka Gminy Dąbrówka	19
4.1. Położenie geograficzne	19
4.2. Sytuacja demograficzna	21
4.3. Sytuacja gospodarcza	23
4.4. Zabytki	24
4.5. Warunki klimatyczne	25
4.6. Infrastruktura techniczna	25
4.6.1. System gazowy	25
4.6.2. System ciepłowniczy	26
4.6.3. System elektroenergetyczny	26
5. Ocena aktualnego stanu środowiska Gminy Dąbrówka	28
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	28
5.1.1. Jakość powietrza atmosferycznego	28
5.1.2. Zagadnienia horyzontalne	34
5.1.3. Podsumowanie	35
5.1.4. Analiza SWOT	36
5.2. Gospodarowanie wodami	36
5.2.1. Wody powierzchniowe	36

5.2.2.Wody podziemne	39
5.2.3.Susze.....	41
5.2.4.Zagadnienia horyzontalne.....	42
5.2.5.Podsumowanie.....	42
5.2.6.Analiza SWOT	42
5.3.Gleby	43
5.3.1.Zagadnienia horyzontalne.....	44
5.3.2.Podsumowanie.....	45
5.3.3.Analiza SWOT	45
5.4.Zasoby geologiczne	45
5.4.1.Zagadnienia horyzontalne.....	47
5.4.2.Podsumowanie.....	48
5.4.3.Analiza SWOT	48
5.5.Zasoby przyrodnicze.....	48
5.5.1.Formy ochrony przyrody	49
5.5.2.Zagadnienia horyzontalne.....	55
5.5.3.Podsumowanie.....	56
5.5.4.Analiza SWOT	56
5.6.Gospodarka wodno-ściekowa	57
5.6.1.Sieć wodociągowa	57
5.6.2.Sieć kanalizacyjna.....	60
5.6.3.Jakość wód powierzchniowych	61
5.6.4.Jakość wód podziemnych.....	63
5.6.5.Zagadnienia horyzontalne.....	64
5.6.6.Podsumowanie.....	65
5.6.7.Analiza SWOT	65

5.7.Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	66
5.7.1.Zagadnienia horyzontalne	69
5.7.2.Podsumowanie	69
5.7.3.Analiza SWOT	70
5.8.Zagrożenia hałasem.....	70
5.8.1.Zagadnienia horyzontalne	73
5.8.2.Podsumowanie	73
5.8.3.Analiza SWOT	74
5.9.Pola elektromagnetyczne	74
5.9.1.Zagadnienia horyzontalne	77
5.9.2.Podsumowanie	77
5.9.3.Analiza SWOT	78
5.10.Zagrożenia poważnymi awariami.....	78
5.10.1.Zagadnienia horyzontalne	78
5.10.2.Podsumowanie	79
5.10.3.Analiza SWOT	79
6. Podsumowanie efektów realizacji dotychczas realizowanych działań na rzecz ochrony środowiska	80
7. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	81
8. Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość z realizacji Programu Ochrony Środowiska ..	85

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Dąbrówka na tle powiatu wołomińskiego i województwa mazowieckiego	20
Rysunek 2. Lokalizacja linii energetycznych na tle Gminy Dąbrówka	27
Rysunek 3. Podział województwa mazowieckiego na strefy	29
Rysunek 4. Zlewnie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na tle Gminy Dąbrówka	37
Rysunek 5. Mapa zagrożenia powodziowego Gminy Dąbrówka	38
Rysunek 6. Jednolite Części Wód Podziemnych na tle Gminy Dąbrówka	40
Rysunek 7. Położenie Gminy Dąbrówka na tle GZWP	41
Rysunek 8. Złoża kopalin na tle Gminy Dąbrówka	47
Rysunek 9. Położenie obszarów chronionego krajobrazu na terenie Gminy Dąbrówka	50
Rysunek 10. Położenie Gminy Dąbrówka na tle Obszarów Natura 2000	53
Rysunek 11. Pomniki przyrody na tle Gminy Dąbrówka	54
Rysunek 12. Granice Gminy Dąbrówka na tle korytarzy ekologicznych	55
Rysunek 13. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej oraz linii energetycznej na tle Gminy Dąbrówka	76

SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz zabytków na terenie Gminy Dąbrówka	24
Tabela 2. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia	31
Tabela 3. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin	31
Tabela 4. Liczba i rodzaj źródeł ciepła na terenie Gminy Dąbrówka	31
Tabela 5. Charakterystyka JCWPd nr 54 i 55	39
Tabela 6. Struktura użytkowania gruntów rolnych na terenie Gminy Dąbrówka	43
Tabela 7. Bilans zasobów złóż kopalin w Gminie Dąbrówka	46
Tabela 8. Struktura lasów na terenie Gminy Dąbrówka	48
Tabela 9. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Dąbrówka	53

Tabela 10. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2016-2022.....	58
Tabela 11. Stan ekologiczny jednolitych części wód	62
Tabela 12. Klasyfikacja stanu czystości jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Dąbrówka	63
Tabela 13. Stan ekologiczny jednolitych części wód	64
Tabela 14. Ilości odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy Dąbrówka	67
Tabela 15. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik LDWN – powiat wołomiński	72
Tabela 16. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik LN – powiat wołomiński	72
Tabela 17. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie powiatu wyszkowskiego	77
Tabela 18. Wskaźnik monitorowania efektów realizacji związanych z ochroną środowiska w Gminie Dąbrówka	80
Tabela 19. Cele, kierunki interwencji i zadania	83
Tabela 20. Harmonogram zadań wraz z ich finansowaniem	84

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2016–2022	21
Wykres 2. Ruch naturalny na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2016–2022	22
Wykres 3. Liczba ludności w grupach: przedprodukcyjnej, produkcyjnej i poprodukcyjnej na terenie Gminy Dąbrówka	22
Wykres 4. Liczba zameldowań i wymeldowań na pobyt stały w Gminie Dąbrówka w latach 2016–2022.....	23
Wykres 5. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2016–2022	24
Wykres 6. Sieć gazowa i wskaźnik zagazowania na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2016-2021.....	26
Wykres 7. Długość sieci wodociągowej rozdzielczej i wskaźnik zwodociągowania Gminy Dąbrówka w latach 2017-2022	57
Wykres 8. Zużycie wody ogółem na 1 mieszkańca w m ³ Gminy Dąbrówka w latach 2016-2022	58
Wykres 9. Długość sieci kanalizacyjnej oraz wskaźnik skanalizowania Gminy Dąbrówka w latach 2016–2022.....	60

WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BDL	Bank Danych Lokalnych
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
GPZ	Główny Punkt Zasilania
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
ISOK	Informatyczny System Osłony Kraju
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NPPDL	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OSCR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSO	Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków
OZE	Odnawialne źródła energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGL LP	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.
PIG PIB	Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PWIS	Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
SOO	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk
SUW	Stacja Uzdatniania Wody
SWOT	Technika służąca do porządkowania i analizy informacji
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPGO	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
ZDR	Zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

1. WSTĘP

Sporządzenie niniejszego Programu jest wypełnieniem dyspozycji przepisów prawa. Najwyższy imperatyw stanowi art. 74 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., nakazujący władzom publicznym prowadzenie polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom. Norma ta została rozwinięta w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.), która w art. 17 i 18 zobowiązuje organ wykonawczy gminy do sporządzenia, a Radę Gminy do uchwalenia programu ochrony środowiska.

Program przyjmowany jest uchwałą Rady Gminy po zaopiniowaniu przez odpowiednie jednostki (Zarząd Powiatu, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego) i przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Program Ochrony Środowiska jest podstawowym dokumentem pozwalającym na koordynację działań związanych z ochroną środowiska na terenie gminy. Znajdują się w nim szczegółowe cele i zadania, jakie stoją przed gminą i innymi podmiotami w odniesieniu do ochrony środowiska. Zdefiniowane cele i zadania są przygotowane w taki sposób, by w jak najwyższym stopniu były wykonalne z zastosowaniem założeń zrównoważonego rozwoju.

Realizacja zaplanowanych w Programie zadań wymaga koordynacji pomiędzy sektorami administracji, przedsiębiorstw oraz nauki, a także włączenia społeczeństwa w proces dbałości o środowisko.

Znajdują się w nim zapisy związane z działaniami profilaktycznymi, które mają za zadanie przeciwdziałać potencjalnym zagrożeniom w przyszłości. Przygotowane zestawienie wytycznych pozwoli na dążenie do poprawy stanu środowiska w gminie i ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko. Dzięki programowi zwiększy się ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Oprócz kwestii ochrony środowiska Program porusza również problematykę nasilających się zmian klimatycznych oraz wyznacza kierunki adaptacji. Obowiązek ich określenia na poziomie regionalnym nakłada *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)*.

2. STRESZCZENIE

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem, którego obowiązek opracowania został nałożony na organ wykonawczy gminy przez ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.). Struktura i zawartość dokumentu została opracowana według Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, opublikowanych przez Ministerstwo Środowiska 2 września 2015 r. wraz z aktualizacją załącznika nr 4 w roku 2020.

Nadrzędnym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest sprecyzowanie działań, jakie można przedsięwziąć w celu realizacji polityki ochrony środowiska. Zadania stawiane przed jednostką samorządu terytorialnego pokrywają się z założeniami podstawowej dokumentacji programowej i strategicznej. Program Ochrony Środowiska jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania ochroną środowiska na szczeblu gminnym. Stanowi pomost między konkretnymi działaniami a dokumentami, które dotyczą ekologii.

Podczas opracowania programu ochrony środowiska zastosowano model D-P-S-I-R (siła sprawcza – presja – stan – wpływ – reakcja), który został opracowany przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Zgodnie z modelem zjawiska społeczne i gospodarcze prowadzą do wywierania presji na środowisko. W konsekwencji zmianie ulega stan środowiska. Środowisko ma bezpośredni wpływ na ekosystemy oraz na gospodarkę. Wpływ ten wywołuje społeczną i polityczną reakcję, która kształtuje pośrednio lub bezpośrednio poszczególne elementy modelu.

Opis stanu środowiska został uzupełniony o opis przyczyn takiego stanu oraz wpływu środowiska na życie gospodarcze i społeczne. Oceny stanu środowiska dokonano z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji, są to kolejno:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Gospodarowanie wodami.
3. Gleby.
4. Zasoby geologiczne.
5. Zasoby przyrodnicze.
6. Gospodarka wodno-ściekowa.
7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

8. Zagrożenia hałasem.
9. Pole elektromagnetyczne.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Ponadto w każdym z powyższych obszarów interwencji szczegółowo przedstawiono wyniki analizy SWOT, a zatem mocne strony gminy, przyczyniające się do pozytywnych aspektów obecnego stanu środowiska i słabe, wymagające zmian, a przez to interwencji zmierzających do poprawy stanu obecnego, wskazano również potencjalne zagrożenia, jakie w przyszłości mogą być szkodliwe, a którym można i trzeba przeciwdziałać. Ponadto uwzględniono zagadnienia horyzontalne, tj. adaptację do zmian klimatu, monitoring środowiska i nadzwyczajne zagrożenia środowiska oraz działania edukacyjne.

W celu określenia stopnia zaawansowania realizacji zamierzonych działań, do poszczególnych zadań sprecyzowano wskaźniki. Pomogą one monitorować, w jakim stopniu założenia z Programu Ochrony Środowiska są już wykonane, a jakie należy udoskonalać.

Wskazane w Programie Ochrony Środowiska cele i kierunki, a także konkretne zamierzenia inwestycyjne im przypisane są spójne, zarówno z krajowymi, jak i wojewódzkimi programami, strategiami i planami w zakresie ochrony środowiska. Odzwierciedlają obecne trendy w zakresie jego ochrony, które przyczynią się także do realizacji polityk krajowych. Spójność z dokumentami strategicznymi i programami została opisana w rozdziale 3.

3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI

Obecnie polityka ochrony środowiska prowadzona jest w oparciu o strategię rozwoju, programy i dokumenty programowe, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 225). W związku z tym, dokumentami, na których oparty został tworzony Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2024-2027 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2028-2031 są:

1) Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030

KPEiK przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej tj.: bezpieczeństwa energetycznego, wewnętrznego rynku energii, efektywności energetycznej, obniżenia emisyjności, badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:

- a) 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,
- b) 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- c) wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- d) redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

2) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności:

- a) Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

3) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.):

- a) Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
- b) Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Transport,
- c) Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia,

- d) Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko.
- 4) Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej:
- a) Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I),
 - b) Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II),
 - c) Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III),
 - d) Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV),
 - e) Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).
- 5) Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku:
- a) Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
 - b) Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
- 6) Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030:
- a) Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.
- 7) Polityka energetyczna Polski do 2040 roku:
- a) Rozwój odnawialnych źródeł energii.
- 8) Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego do roku 2030:
- a) Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych,
 - b) Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,
 - c) Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego,
 - d) Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej.
- 9) Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wołomińskiego do roku 2020 z perspektywą do 2023 roku:
- a) Obszar interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza:

- i) Cel: Ograniczenie tzw. „niskiej emisji”, w tym emisji komunikacyjnej i sektora komunalno – bytowego;
- ii) Cel: Ograniczenie emisji z przemysłu i energetyki;
- iii) Cel: Zwiększenie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym powiatu;
- iv) Cel: Adaptacja do zmian klimatu;
- b) Obszar interwencji: zagrożenia hałasem:
 - i) Cel: Kształtowanie klimatu akustycznego przez planowanie przestrzenne;
 - ii) Cel: Zmniejszenie hałasu komunikacyjnego;
 - iii) Cel: Zmniejszenie hałasu przemysłowego i komunalnego;
- c) Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne:
 - i) Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym;
- d) Obszar interwencji: gospodarowanie wodami:
 - i) Cel: Zwiększanie retencyjności zlewni oraz efektywności urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego;
 - ii) Cel: Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody;
 - iii) Cel: Racjonalizacja korzystania z wód w gospodarstwach domowych, rolnictwie i przemyśle;
 - iv) Cel: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- e) Obszar interwencji: gospodarka wodno – ściekowa
 - i) Cel: Zapewnienie wystarczającej ilości wody pitnej o odpowiedniej jakości;
 - ii) Cel: Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej;
- f) Obszar interwencji: zasoby geologiczne:
 - i) Cel: Racjonalne gospodarowanie i ochrona złóż kopalin;
 - ii) Cel: Ograniczenie presji wywieranej na środowisko i ludność lokalną podczas prowadzenia prac geologicznych oraz eksploatacji i magazynowania kopalin;
- g) Obszar interwencji: gleby
 - i) Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi;

- ii) Cel: Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych;
- h) Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:
 - i) Cel: Zapobieganie powstawaniu odpadów lub minimalizacja ich ilości;
 - ii) Cel: Racjonalne gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami;
- i) Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze:
 - i) Cel: Zapewnienie zachowania terenów nieprzekształconych;
 - ii) Cel: Zahamowanie spadku różnorodności biologicznej oraz zapewnienie właściwego stanu ochrony dla możliwie dużej liczby gatunków oraz siedlisk przyrodniczych;
 - iii) Cel: Ochrona korytarzy ekologicznych i przeciwdziałania fragmentacji przestrzeni przyrodniczej;
 - iv) Cel: Rozwój obszarów zieleni urządzonej, a także terenów i obiektów służących wypoczynkowi i rekreacji;
 - v) Cel: Adaptacja wielofunkcyjnej gospodarki leśnej do zmieniających się warunków;
 - vi) Cel: Poprawa walorów estetycznych przestrzeni i krajobrazu;
- j) Obszar interwencji: zagrożenia poważnymi awariami:
 - i) Cel: Przeciwdziałanie występowaniu i minimalizacja skutków negatywnych zjawisk atmosferycznych, geodynamicznych i awarii przemysłowych;
- k) Zagadnienie horyzontalne: edukacja ekologiczna:
 - i) Cel: Wykształcenie u mieszkańców nawyków i zachowań proekologicznych oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska;
 - ii) Cel: Stosowanie i promocja zielonych zamówień publicznych i zielonych zakupów.

10) Strategia Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2023-2030

- a) Cel strategiczny: Bezpieczeństwo infrastrukturalne i Środowiskowe
 - i) Cel operacyjny: Ograniczenie presji na środowisko
 - ii) Cel operacyjny: Efektywność cieplna i energetyczna budynków
 - iii) Cel operacyjny: Racjonalna polityka przestrzenna

11) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka.

4. CHARAKTERYSTYKA GMINY DĄBRÓWKA

4.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina Dąbrówka jest gminą wiejską położoną we wschodniej części województwa mazowieckiego i wraz z jedenastoma innymi jednostkami samorządu terytorialnego tworzy powiat wołomiński. Gmina Dąbrówka podzielona jest na 27 sołectw¹. Łączna powierzchnia gminy wynosi 109 km² (10 914 ha), co na tle województwa, dla tego rodzaju gmin, stanowi wartość poniżej średniej².

Gmina Dąbrówka położona jest w północnej części powiatu wołomińskiego i graniczy z następującymi Jednostkami Samorządu Terytorialnego:

- od północy z gminą Somianka (powiat wyszkowski),
- od wschodu z gminą Tłuszcz (powiat wołomiński) i północnego wschodu z gminą Zabrodzie (powiat wyszkowski),
- od zachodu i południa z gminą Radzymin (powiat wołomiński) oraz w niewielkim fragmencie z gminą Serock (powiat legionowski),
- od południa z gminą Klembów (powiat wołomiński).

Odległość od miejscowości Dąbrówka do Wołomina w zależności od wybranej trasy wynosi średnio około 17 km, natomiast do miasta wojewódzkiego Warszawy ok. 30 km.

Zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski wg Kondrackiego³ Gmina Dąbrówka położona jest w granicach Równiny Wołomińskiej (318.78), wchodzącej w skład Niziny Środkowomazowieckiej oraz w swej części północnej do Doliny Dolnego Bugu (318.74).

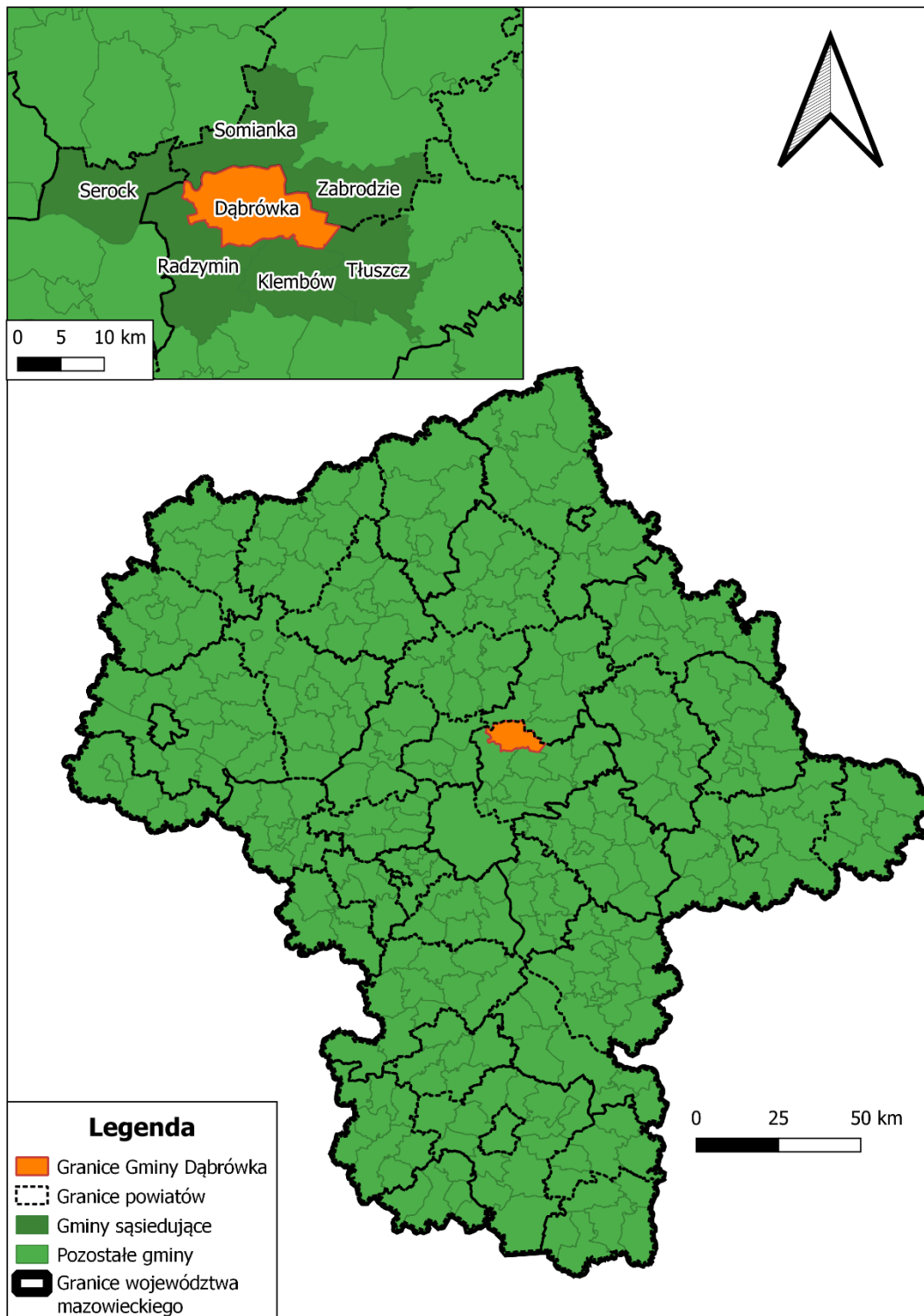
Równina Wołomińska leży na wschód od Kotliny Warszawskiej i na południe od Doliny Dolnego Bugu. Gmina położona jest na lewym, południowym brzegu rzeki. Dolina Dolnego Bugu graniczy z Równiną Wołomińską na południu i z Międzyrzeczem łomżyńskim od północy⁴.

¹ Urząd Gminy Dąbrówka

² Bank Danych Lokalnych, GUS

³ Podział fizyko-geograficzny Polski wg Kondrackiego

⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka



Rysunek 1. Położenie Gminy Dąbrówka na tle powiatu wołomińskiego i województwa mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne

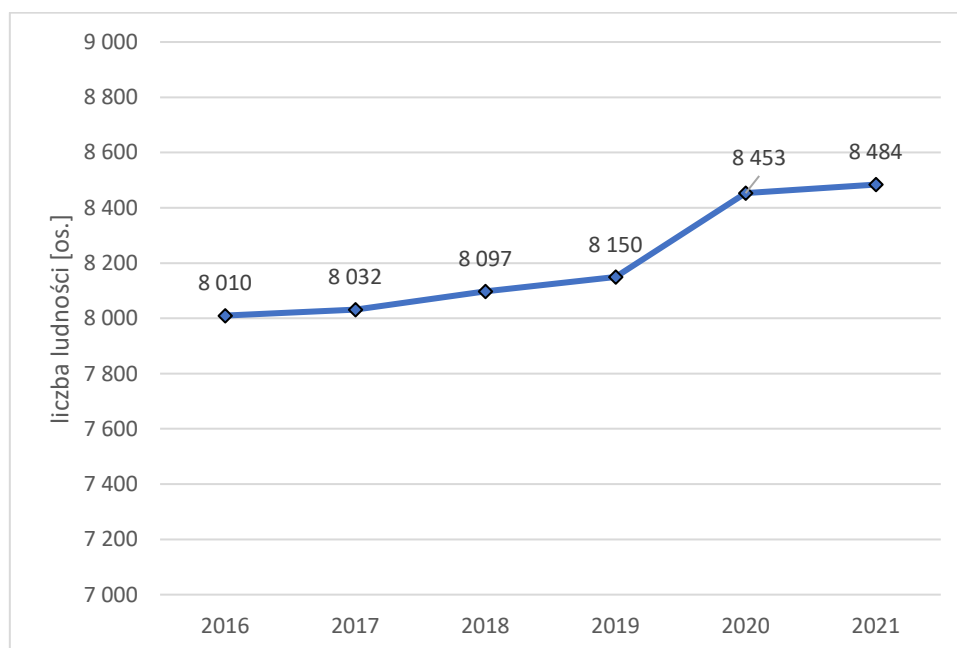
Przez gminę we wschodniej części gminy przebiega droga ekspresowa S8 fragment Warszawa – Białystok. Przez teren gminy nie przebiega linia kolejowa⁵.

⁵ Program ochrony środowiska dla Gminy Dąbrówka na lata 2016 - 2019 z perspektywą na lata 2020 - 2023

4.2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z Danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na przestrzeni ostatnich lat liczba ludności na terenie Gminy Dąbrówka systematycznie rośnie – porównując dane od 2016 do 2022 wzrost liczby mieszkańców wyniósł ok. 6,9%⁶.

W 2022 roku Gminę Dąbrówka zamieszkiwało 8 560 osób, z czego 49,8% (4 265 osób) stanowiły kobiety, a 50,2% (4 295 osób) mężczyźni⁷. Mieszkańcy Gminy Dąbrówka stanowią ok. 4,44% mieszkańców powiatu wołomińskiego, a gęstość zaludnienia wynosi 73 osoby na 1 km²⁸.



Wykres 1. Liczba ludności na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2016–2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

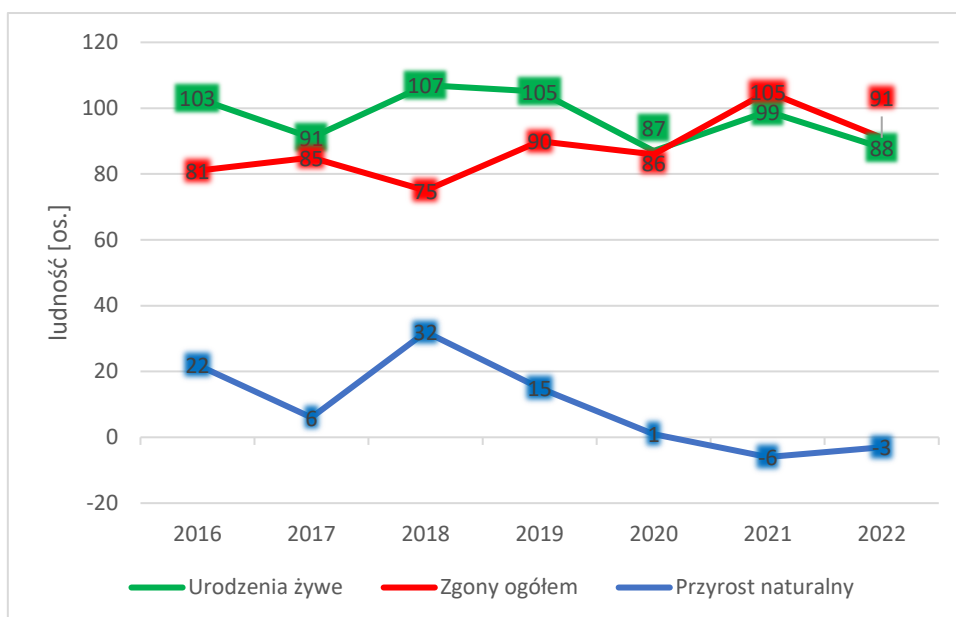
Począwszy od 2021 roku w Gminie Dąbrówka odnotowuje się ujemny przyrost naturalny (liczba urodzeń była mniejsza niż liczba zgonów). Do tego roku przyrost naturalny osiągał wartości dodatnie⁹.

⁶ Bank Danych Lokalnych, GUS

⁷ Bank Danych Lokalnych, GUS

⁸ Strategia Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2023-2030

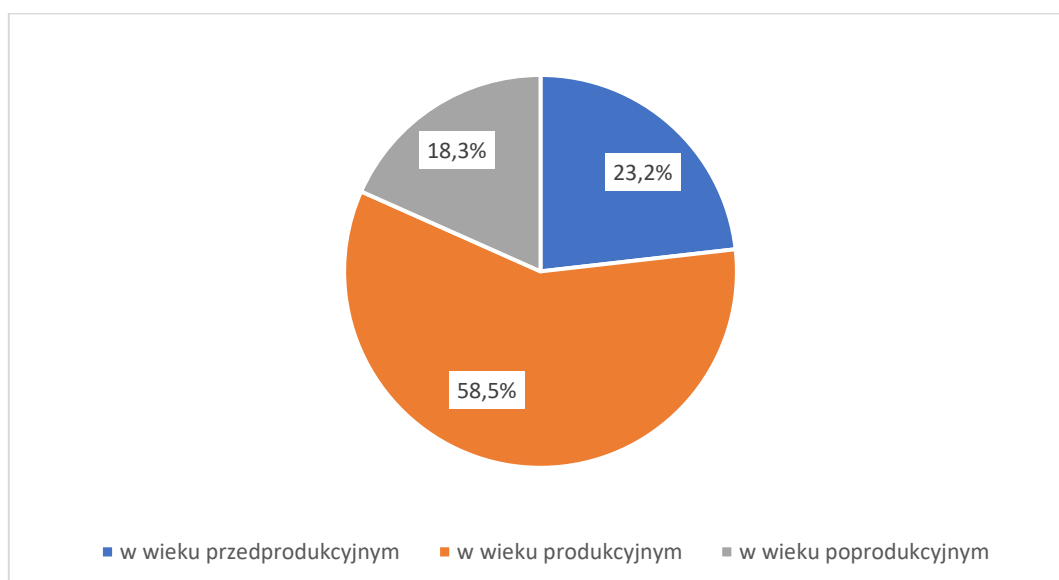
⁹ Bank Danych Lokalnych, GUS



Wykres 2. Ruch naturalny na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2016–2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pod względem struktury wiekowej, w Gminie Dąbrówka przeważa ludność w wieku produkcyjnym (58,5% ludności). Mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowią 23,2%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 18,3% ogółu ludności. Współczynnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosił w 2022 roku 71,0. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) w Gminie Dąbrówka wyniósł 99¹⁰.

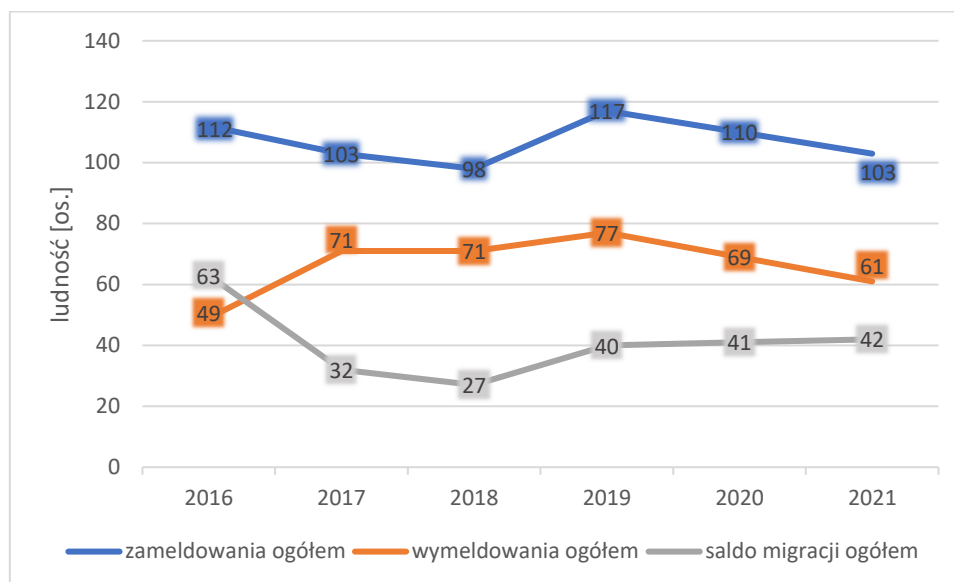


Wykres 3. Liczba ludności w grupach: przedprodukcyjnej, produkcyjnej i poprodukcyjnej na terenie Gminy Dąbrówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹⁰ Bank Danych Lokalnych, GUS

Atrakcyjne położenie gminy względem miasta Warszawa powoduje, że liczba zameldowań na terenie Gminy Dąbrówka w roku 2022 wzrosła o 18 w stosunku do roku 2016. W analizowanym okresie saldo migracji przyjmowało wartości dodatnie, co świadczy o większej liczbie zameldowań niż wymeldowań na tym terenie¹¹.



Wykres 4. Liczba zameldowań i wymeldowań na pobyt stały w Gminie Dąbrówka w latach 2016–2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

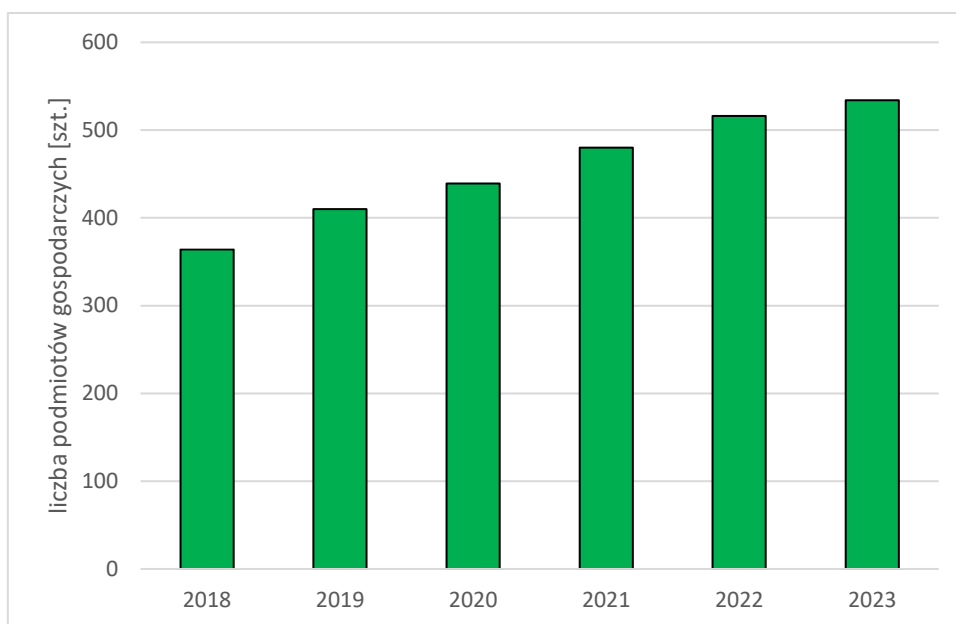
4.3. SYTUACJA GOSPODARCZA

W Gminie Dąbrówka liczba podmiotów gospodarczych zgodnie z danymi Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w 2023 r. wynosiła 534 podmiotów gospodarczych.

Porównując dane statystyczne dotyczące liczebności podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze Gminy Dąbrówka z lat 2018-2023 zauważalny jest stały wzrost ich liczebności. Wpływa to pozytywnie na rozwój gospodarczy gminy¹².

¹¹ Bank Danych Lokalnych, GUS

¹² Strategia Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2023-2030



Wykres 5. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2017–2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CEIDG

4.4. ZABYTKI

Gmina Dąbrówka położona jest na uboczu dawnych głównych szlaków komunikacyjnych, w rejonie rozproszonego osadnictwa wczesnośredniowiecznego doliny Bugu¹³. Dziedzictwem kulturowym gminy są przede wszystkim obiekty architektoniczne. Poniżej przedstawiono obiekty, które zostały wpisane do rejestru zabytków województwa mazowieckiego¹⁴.

Poza obiektami wpisanymi do rejestru zabytków, w Gminie Dąbrówka znajdują się liczne obiekty w sferze zainteresowania konserwatorskiego jako wskazane do zachowania i ochrony¹⁵.

Tabela 1. Wykaz zabytków na terenie Gminy Dąbrówka

Lp.	Miejscowość	Funkcja	Nazwa	Chronologia	Nr rej.
1	Chajęty - Jaktory	zespół dworski	dwór	1912	A-487 z 22.01.1982 i z 27.01.1984
			park	1 poł. XIX	
2	Dąbrówka	kościół	kościół par. pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	1881-84	A-470 z 7.07.1981
3	Dąbrówka	plebania	plebania „stara”, drewn., ul. Kościelna 30	1898	A-1280 z 12.11.2014
4	Ślężany	zespół pałacowy	pałac	XVIII-XIX	

¹³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

¹⁴ Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (księga A) - stan na 30 czerwca 2023 roku – woj. mazowieckie

¹⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

Lp.	Miejscowość	Funkcja	Nazwa	Chronologia	Nr rej.
			park		A-412 z 5.04.1962 i z 10.12.1979
5	Dąbrówka	cmentarz	cmentarz rzymsko – katolicki	-	-
6	Działy Czarnowskie	dom	dom nr 3 drew.	1920 r.	-
7	Guzowatka	dom	dom nr 12 drew.	pocz. XIX w.	-
8	Guzowatka	dom	dom nr 22 drew.	1910 r.	-
9	Kuligów	dom	dom nr 49 drew.	lata 20-te XX w.	-
10	Lasków	dom	dom nr 51 drew.	koniec XIX w.	-
11	Lasków	dom	dom nr 52 drew.	XIX/XX w.	-
12	Marianów	dom	dom nr 11 drew.	1926 r.	-
13	Sokołówek	dom	dom nr 6 drew.	pocz. XX w.	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rejestru zabytków oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Dąbrówka

4.5. WARUNKI KLIMATYCZNE

Gmina Dąbrówka znajduje się w zasięgu wpływów klimatu kontynentalnego. Wg R. Gumińskiego rejon należy do wschodniej, chłodniejszej (mazowieckiej) części dzielnicy środkowej, która obejmuje dorzecza środkowej Warty i środkowej Wisły. Jest to obszar o najmniejszych w Polsce opadach rocznych (poniżej 550mm)¹⁶.

Średnia roczna temperatura na terenie gminy wynosi ok. +8,1°C, przy rozpiętości średnich wieloletnich miesięcznych od –2,2 °C w styczniu do +18,3°C w lipcu. Przeważają wiatry z kierunków zachodnich. Średnia prędkość wiatru w okresie roku wynosi 3,5 m/s przy niewielkich wahaniach średniej miesięcznej od około 3 m/s w miesiącach letnich do ponad 4 m/s w miesiącach zimowych¹⁷.

4.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.6.1. SYSTEM GAZOWY

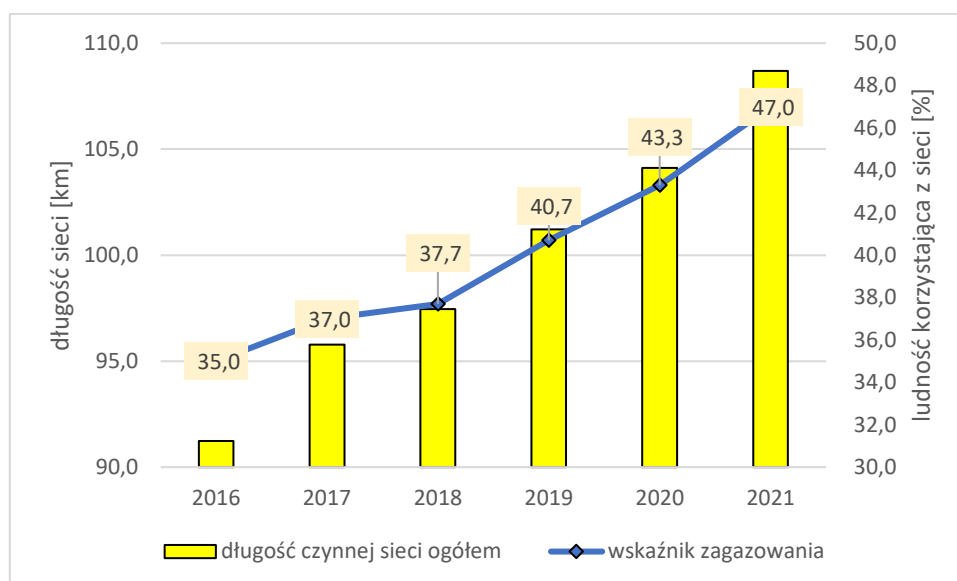
Przez teren gminy Dąbrówka przebiega tranzytowo magistrala gazowa wysokiego ciśnienia w kierunku Białegostoku. Na terenie gminy znajduje się także stacja redukcyjno – pomiarowa I stopnia (o wydajności przekraczającej istniejące potrzeby) w sołectwie Karpin, zlokalizowana w rejonie trasy krajowej. Gaz do celów ogrzewania pomieszczeń, przygotowania posiłków i podgrzewania wody, rozprowadzany jest do odbiorców siecią przewodów średniego ciśnienia. W 2021 r. 1 554 gospodarstwa były podłączone do sieci gazowej, z czego 111 ogrzewało mieszkania¹⁸. Nasylenie infrastruktury gazowej w Gminie Dąbrówka w odniesieniu

¹⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

¹⁷ Program ochrony środowiska dla gminy Dąbrówka na lata 2005-2011

¹⁸ Bank Danych Lokalnych GUS

do procentowej liczby ludności korzystającej z sieci gazowej na tle wyników innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego, prezentuje się korzystnie¹⁹. Pozostali mieszkańcy gminy korzystają z gazu propan-butan, dystrybuowanego w butlach.



Wykres 6. Sieć gazowa i wskaźnik zagazowania na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2016-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.6.2. SYSTEM CIEPŁOWNICZY

Gmina Dąbrówka nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Budynki mieszkalne, mieszkalno-użytkowe oraz użyteczności publicznej ogrzewane są z indywidualnych źródeł ciepła. Należą do nich kotłownie indywidualne, ogrzewanie piecowe czy elektryczne. Wykorzystywane są głównie paliwa stałe, tj. węgiel kamienny, drzewo. W związku z rozbudową sieci gazowej istnieje możliwość podłączenia indywidualnych kotłowni do sieci gazowej²⁰.

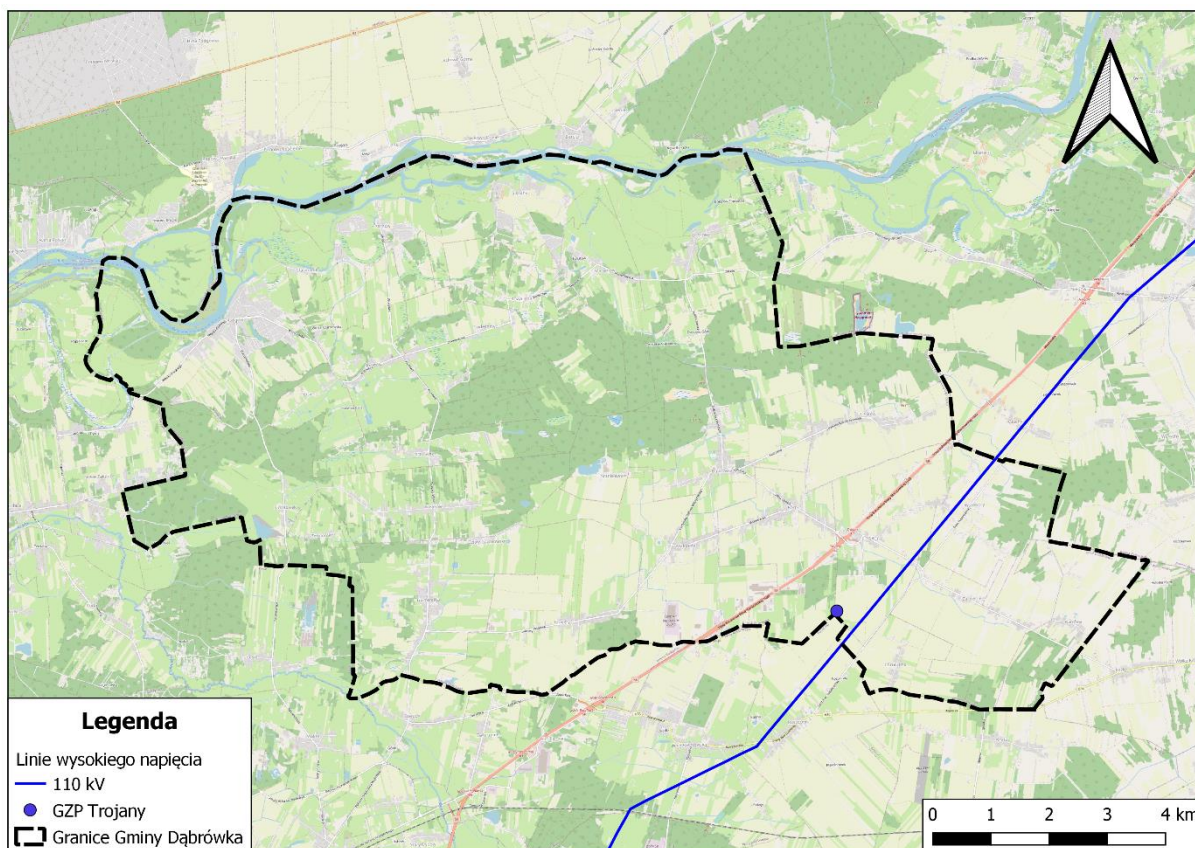
4.6.3. SYSTEM ELEKTROENERGETYCZNY

Przez obszar gminy przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu 110 kV. Przebiega ona tranzytowo wzdłuż drogi ekspresowej S8. Cały teren gminy zaopatrywany jest w energię elektryczną przez sieć średniego napięcia 15 kV. Źródłami energii dla gminy są stacje elektroenergetyczne zlokalizowane w Wyszku, Legionowie i Tłuszczu²¹.

¹⁹ Strategia Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2015-2023

²⁰ Raport z przeprowadzonej inwentaryzacji źródeł ciepła Gmina Dąbrówka, 25.10.2021

²¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka



Rysunek 2. Lokalizacja linii energetycznych na tle Gminy Dąbrówka

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.ebin.josm.pl oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

Na terenie Gminy Dąbrówka w 2020 roku została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla budowy napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej 110 kV do stacji energetycznej Małopole. Długość przedmiotowej planowanej elektroenergetycznej linii dwutorowej to ok. 475 m. Polega ona na budowie wprowadzeń dwóch linii elektroenergetycznych (linia dwutorowa) powstałych z rozcięcia istniejącej napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Wyszków-Radzimin. Budowa ta zwiększy niezawodność zasilania obecnych i przyszłych odbiorców energii elektrycznej²².

²² Urząd Gminy Dąbrówka

5. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA GMINY DĄBRÓWKA

5.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

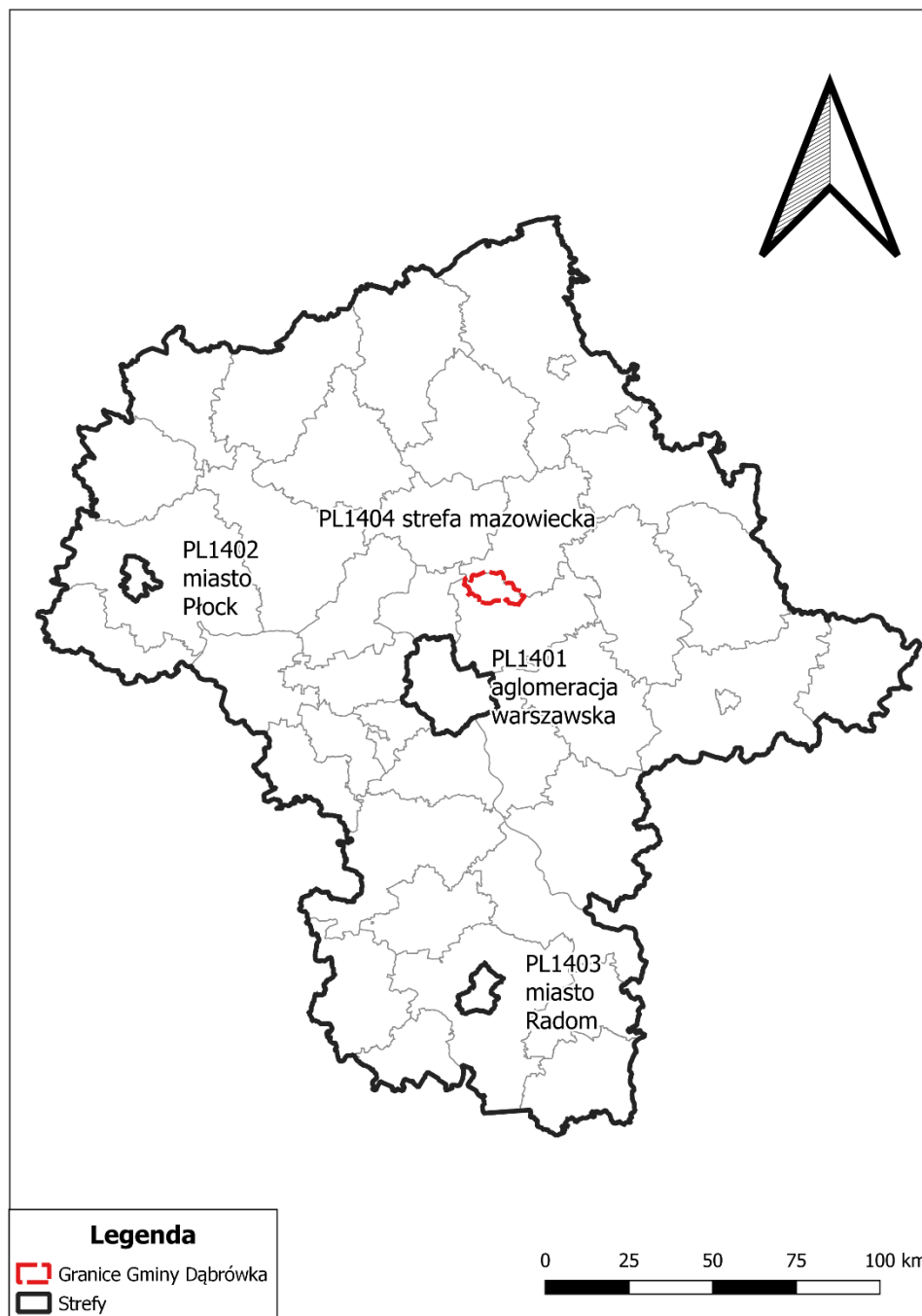
5.1.1. JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w roku 2023 dla obszaru województwa mazowieckiego przeprowadził roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego dotyczącą roku 2022. Obowiązek ten wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2020 poz. 2279).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 914) województwo mazowieckie podzielone zostało na następujące strefy:

- PL1401 aglomeracja warszawska,
- PL1402 miasto Płock,
- PL1403 miasto Radom,
- PL1404 strefa mazowiecka.

W strefach wykonano ocenę pod kątem ochrony zdrowia ludzi, a w strefie mazowieckiej dodatkowo wykonano ocenę pod kątem ochrony roślin.



Rysunek 3. Podział województwa mazowieckiego na strefy

Źródło: *Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Mazowieckim Raport Wojewódzki za rok 2022*

Gmina Dąbrówka należy do strefy mazowieckiej. Ocenę wykonano według kryteriów dotyczących ochrony zdrowia ludzi dla 12 substancji²³:

- dwutlenku siarki - SO₂,
- dwutlenku azotu - NO₂,
- tlenku węgla - CO,

²³ Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Mazowieckim w 2022 r., GIOŚ

- benzenu - C₆H₆,
- pyłu zawieszonego PM₁₀,
- pyłu zawieszonego PM_{2,5},
- ołowiu w pyle - Pb (PM₁₀),
- arsenu w pyle - As (PM₁₀),
- kadmu w pyle - Cd (PM₁₀),
- niklu w pyle - Ni (PM₁₀),
- benzo(a)pirenu w pyle - B(a)P(PM₁₀),
- ozonu - O₃,

oraz kryteriów określonych w celu ochrony roślin dla 3 substancji:

- dwutlenku siarki - SO₂,
- tlenków azotu - NO_x,
- ozonu - O₃.

Dwutlenek siarki, tlenek węgla, dwutlenek azotu, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a także metale ciężkie i pyły zawieszone należą do produktów spalania wpływających na występowanie niskiej emisji. Ozon z kolei jest zagrożeniem dla człowieka i środowiska naturalnego w sytuacji, gdy pojawi się w powietrzu przy powierzchni ziemi. Powstaje on w gorące, słoneczne, letnie dni, w wyniku reakcji chemicznych zachodzących w przyziemnej warstwie atmosfery, gdy jest ona zanieczyszczona dwutlenkiem azotu. Dzieje się tak najczęściej w centrach miast lub przy ruchliwych trasach komunikacyjnych.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie do jednej z poniższych klas²⁴:

- w klasyfikacji podstawowej:
 - do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub docelowych,
 - do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe.

²⁴ Oznaczenie klas przyjęto wg. instrukcji GIOŚ i kodowania stosowanego w raportowaniu wyników do Europejskiej Agencji Środowiska

Tabela 2. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO ₂	CO	NO ₂	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP	O ₃
PL1404 strefa mazowiecka	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A

Źródło: *Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Mazowieckim, Raport Wojewódzki za rok 2022*

Tabela 3. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO ₂	O ₃
PL1404 strefa mazowiecka	A	A	A

Źródło: *Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Mazowieckim, Raport Wojewódzki za rok 2022*

Zgodnie z *Roczną oceną jakości powietrza w województwie mazowieckim w 2022 r.* w strefie mazowieckiej stwierdzono przekroczenia poziomów celowych tylko dla benzo(a)pirenu B(a)P w odniesieniu do ochrony zdrowia ludzi.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenku siarki – SO₂, tlenku węgla CO, dwutlenku azotu NO₂, benzenu C₆H₆, pyłu PM10, pyłu PM2,5, ołowiu-Pb, arsenu-As, kadmu-Cd, niklu-Ni i ozonu O₃ standardy emisyjne na terenie strefy mazowieckiej były dotrzymane.

Na terenie gminy w 2020 roku przeprowadzono inwentaryzację źródeł ciepła. Podczas prowadzonych prac, przeprowadzono inwentaryzację w 3307 budynkach i lokalach zlokalizowanych na terenie Gminy Dąbrówka, a 1158 użytkowników uniemożliwiło wykonania inwentaryzacji. Tym użytkownikom przypisano więc nieekologiczne źródła ciepła. Dominującym rodzajem źródeł ciepła były kotły opalane węglem (2 130 szt.)²⁵. Pozostałe sposoby ogrzewania przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 4. Liczba i rodzaj źródeł ciepła na terenie Gminy Dąbrówka

L.p.	Sposób ogrzewania	Ilość	Rodzaj źródła ciepła
1	kotły opalane węglem	2130	węgiel kostka/węgiel groszek/ węgiel orzech/węgiel miał/węgiel brunatny
2	Kotły opalane drewnem	255	drewno kawałowe
3	kotły opalane peletem	33	pelet/brykiet
4	kotły gazowe	624	gaz przewodowy/LPG/Zbiornik LNG
5	kotły olejowe	18	olej opałowy
6	ogrzewanie elektryczne	124	prąd
7	sieć ciepłownicza	0	prąd

²⁵ Raport z realizacji Inwentaryzacji Źródeł Ciepła na terenie Gminy Dąbrówka

L.p.	Sposób ogrzewania	Ilość	Rodzaj źródła ciepła
8	pompa ciepła	18	prąd
9	kolektory słoneczne	3	prąd
10	piec	16	drewno kawałowe/ węgiel kostka/węgiel groszek/ węgiel orzech/węgiel miął/węgiel brunatny/pelet/brykiet
11	piecokuchnia	16	drewno kawałowe/ węgiel kostka/węgiel groszek/ węgiel orzech/węgiel miął/węgiel brunatny/pelet/brykiet
12	piec wolnostojący	34	drewno kawałowe/ węgiel kostka/węgiel groszek/ węgiel orzech/węgiel miął/węgiel brunatny/pelet/brykiet
13	kominek	185	drewno kawałowe
14	piec kaflowy	16	drewno kawałowe/ węgiel kostka/węgiel groszek/ węgiel orzech/węgiel miął/węgiel brunatny/pelet/brykiet

Źródło: Raport z przeprowadzonej inwentaryzacji źródeł ciepła Gmina Dąbrówka, 25.10.2021

W ramach emisji powierzchniowej to sektor mieszkalnictwa stanowi największe źródło wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza na terenie Gminy Dąbrówka. Podstawowym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego jest emisja niska, pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie odbywa się w nieefektywny sposób. Paliwa stałe (głównie węgiel) stosowane najczęściej w wyżej wymienionych systemach grzewczych emitują benzo(a)piren oraz pył zawieszony PM10 kilkaset razy bardziej obficie, niż paliwa gazowe. Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń. Duża liczba kominów o niewielkiej wysokości powoduje, że wprowadzane zanieczyszczenia do środowiska są uciążliwe, ponieważ zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania. Wyniki badań monitoringowych wskazują, że emisja z ogrzewania indywidualnego w mniejszych ośrodkach miejskich oraz wiejskich ma bardzo znaczący udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń do powietrza. Jej wpływ najbardziej uwidacznia się w obszarach charakteryzujących się zwartą zabudową.

Dodatkowo uwagę należy zwrócić na materiał wykorzystywany do spalania. Ze względów ekonomicznych często jest to węgiel o niskiej jakości. Według Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków na terenie gminy znajduje się 1 185 pieców pozaklasowych (stan 2021 r.), co wiąże się z zanieczyszczeniem powietrza w okresie grzewczym²⁶.

²⁶ Raport z przeprowadzonej inwentaryzacji źródeł ciepła Gmina Dąbrówka, 25.10.2021

Drugą grupą emisji, co do wielkości wpływu na wartość przekroczeń jest emisja liniowa pochodząca z ruchu drogowego. Największe strumienie zanieczyszczeń związane są z głównymi węzłami komunikacyjnymi, w tym: wzdłuż ulic o zwartej, obustronnej zabudowie, będących tranzytowymi ciągami komunikacyjnymi (podwyższone stężenia NO₂, CO, formaldehydu, benzenu, itp.). Ciągły wzrost ruchu samochodowego powoduje degradację nawierzchni, co powoduje zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery. Dzieje się to pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg. Warto zaznaczyć, że wielkość emisji ze źródeł komunikacyjnych zależy jest od natężenia ruchu na poszczególnych trasach, rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa, ale wpływ na poziom zanieczyszczeń mają również takie procesy, jak zużycie opon, hamulców oraz ścieranie nawierzchni dróg, nazywane emisją poza spalinową. Duża część mieszkańców porusza się po drogach przestarzałymi pojazdami.

Największe zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów w Gminie Dąbrówka emitowane są m. in. wzdłuż drogi ekspresowej S8²⁷.

Emisja punktowa obejmuje głównie emisję zanieczyszczeń pochodzących z niewielkich zakładów przemysłowych. Do zanieczyszczeń tych należą: pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie. Mają one istotny wpływ na zasięg i wielkość stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym.

Potencjalnym źródłem emisji dużych ilości gazów i pyłów do powietrza mogą być także zakłady. Starosta Wołomiński na terenie Gminy Dąbrówka wydał pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza dla:

- Inter Europol Piekarnia Szwajcarska Sp. z o.o., spółka jawna, ul. Słoneczna 22, 05-270 Marki, zakład produkcyjny zlokalizowany w Małopolu – piekarnia.
- IVM Chemicals Sp. z o.o. ul. Pańska 98/101, 00-837 Warszawa, zakład zlokalizowany w Karpinie – producent lakierów i farb,
- JFC POLSKA, Karpin, ul. Białoostocka 1, 05-252 Dąbrówka – firma projektująca i wdrażająca innowacyjne rozwiązania w branży budowlanej, rolniczej czy przeładunkowej²⁸.

W celu zmniejszenia emisji punktowej Gmina Dąbrówka aktywnie uczestniczy w rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE). Na budynkach użyteczności publicznej znajdują się

²⁷ Urząd Gminy Dąbrówka

²⁸ Starostwo Powiatowe w Wołominie

instalacje fotowoltaiczne np. w tym na budynku Urzędu Gminy, na dachu OSP Ślężany (6,29 kWp), na dachu Publicznej Szkoły Podstawowej im. Bitwy Warszawskiej 1920 w Józefowie (6,33 kWp). Również prywatne nieruchomości coraz częściej wyposażone zostają w instalacje OZE. Gmina Dąbrówka wydała także kilka decyzji środowiskowych na budowę farm fotowoltaicznych na prywatnych gruntach²⁹.

Aktualnie gmina realizuje projekt pt. „Czyste powietrze”. Od 25 maja 2021 roku w Urzędzie Gminy w Dąbrówce uruchomiony został Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny rządowego programu „Czyste powietrze” obsługiwany przez pracownika Referatu Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami – pok. nr 5 (parter) w godzinach pracy Urzędu. Uruchomiony Punkt Konsultacyjny ma na celu ułatwienie mieszkańcom Gminy Dąbrówka aplikowanie o dofinansowanie w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze. Utworzenie punktu jest realizacją zawartego porozumienia pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie a Gminą Dąbrówka. Dzięki programowi obecne źródła ciepła zostaną wymienione na bardziej ekologiczne, co przełoży się na zwiększenie efektywności energetycznej budynków, a także ograniczone zostanie zużycie węgla na cele grzewcze³⁰.

5.1.2. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii w skali lokalnej,
- intensyfikacja działań w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł produkcji energii,
- wykorzystywanie w nowym budownictwie źródeł ciepła opartych na zużyciu innych surowców niż węgiel,
- w przypadku wykorzystania węgla ważne jest również instalowanie wysokosprawnych, nowoczesnych kotłów grzewczych.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- należy zwrócić szczególną uwagę na awarie przemysłowe, awarie w sieciach gospodarki komunalnej i liniach energetycznych oraz na inne nadzwyczajne zagrożenia środowiska, które wynikają z nasilenia zmian klimatycznych. W przypadku instalacji technologicznych zagrożenie wynika głównie z niedopatrzenia lub niewłaściwej obsługi, eksploatacji bądź konserwacji urządzeń. Przyczyną awarii sieci może być natomiast jej przeciążenie (w tym zły stan techniczny przy zwiększonym obciążeniu) bądź zewnętrzne warunki pogodowe (mróz, upał).

²⁹ Urząd Gminy Dąbrówka

³⁰ Urząd Gminy Dąbrówka

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- prowadzenie edukacji mieszkańców i zwiększanie ich świadomości w zakresie zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, a także metod zapobiegania niekorzystnym zmianom klimatu,
- organizacja wydarzeń kierowanych do mieszkańców mających na celu promocję budownictwa pasywnego, odnawialnych źródeł energii oraz transportu alternatywnego (elektrycznego).

MONITORING ŚRODOWISKA

- w ramach funkcjonowania monitoringu środowiska przyrodniczego w zakresie badań jakości powietrza wykonywane są opracowania, dotyczące strefy mazowieckiej. GIOŚ co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu.

5.1.3. PODSUMOWANIE

W 2023 roku GIOŚ dla obszaru województwa mazowieckiego przeprowadził roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego dotyczącą roku 2022. Dla strefy mazowieckiej na której położona jest Gmina Dąbrówka, występują obszary przekroczenia dla benzo(a)pirenu B(a)P. Na obszarze Gminy Dąbrówka znaczny wpływ na stan powietrza atmosferycznego ma: emisja powierzchniowa pochodząca ze spalania paliw na cele energetyczne (głównie piece pozaklasowe) oraz emisja liniowa (droga ekspresowa nr 8). Większość budynków na terenie gminy wyposażona jest w instalacje centralnego ogrzewania opalane przede wszystkim węglem oraz drewnem. Największe zanieczyszczenie ma miejsce podczas sezonu grzewczego (źródła emisji opierają się o paliwa stałe – głównie węgiel kamienny i drewno). Wpływ ruchu drogowego (emisja liniowa) na zanieczyszczenie powietrza jest mniejszy niż instalacje grzewcze, jednak jest równomiernie nasilony podczas całego roku kalendarzowego, zwłaszcza na obszarach położonych wzdłuż drogi ekspresowej. Dodatkowym źródłem zanieczyszczeń jest też okresowe wypalanie traw przez nielicznych mieszkańców oraz emisja pochodząca z zakładów posiadających pozwolenia na emisję. Widoczny jest znaczny trend dążący do poprawy jakości powietrza poprzez licznie podejmowane inwestycje związane z OZE.

5.1.4. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – stały monitoring powietrza na terenie strefy mazowieckiej, – monitoring powietrza prowadzony na terenie gminy, – inwentaryzacja źródeł ciepła, – realizacja programu „Czyste powietrze”. 	<ul style="list-style-type: none"> – wysoki udział emisji niskiej (z ogrzewania indywidualnego), – stale wzrastający ruch komunikacyjny, – obecność zakładów przemysłowych silnie zanieczyszczających powietrze – spalanie paliw stałych niskiej jakości, – położenie gminy w strefie mazowieckiej, dla której odnotowano przekroczenia poziomu benzo(a)pirenu.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – termomodernizacja budynków gminnych, – wzrost energooszczędności poprzez rozwój energetyki odnawialnej, – dofinansowania dla Samorządów i osób fizycznych na inwestycje związane z ochroną powietrza. – ograniczenie emisji CO₂ z transportu kołowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak wystarczających środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powietrza, – wzrost liczby samochodów, – spalanie odpadów w gospodarstwach domowych.

5.2. GOSPODAROWANIE WODAMI

5.2.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina Dąbrówka znajduje się w bezpośrednim zasięgu dorzecza rzeki Bug, która stanowi północną granicę gminy oraz w części południowo - zachodniej w zlewni Rządzy³¹.

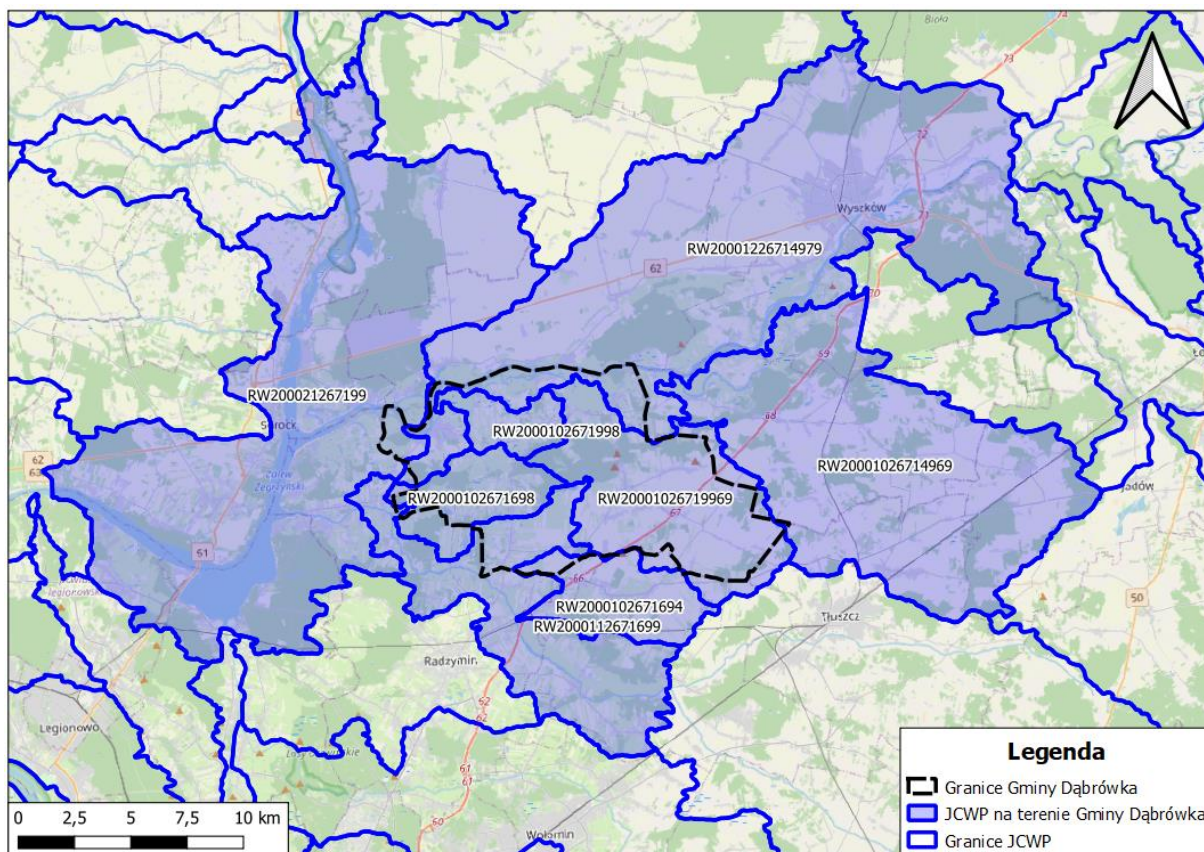
Bug to typowa rzeka nizinna o małym spadku, która posiada ustrój zasilania śnieżno-deszczowy z dwoma wysokimi stanami wody w ciągu roku – w kwietniu i w okresie czerwiec - lipiec. Jest rzeką nieuregulowaną o zmiennej szerokości i głębokości koryta. W granicach gminy ma częściowo obwałowane koryto na długości 2,5 km³².

Rzeka Rządza przepływa przez gminę w niewielkim stopniu. Jest dopływem Jeziora Zegrzyńskiego³³.

³¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

³² Program ochrony środowiska dla gminy Dąbrówka na lata 2005-2011

³³ Program ochrony środowiska dla gminy Dąbrówka na lata 2005-2011



Rysunek 4. Zlewnie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na tle Gminy Dąbrówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KZGW

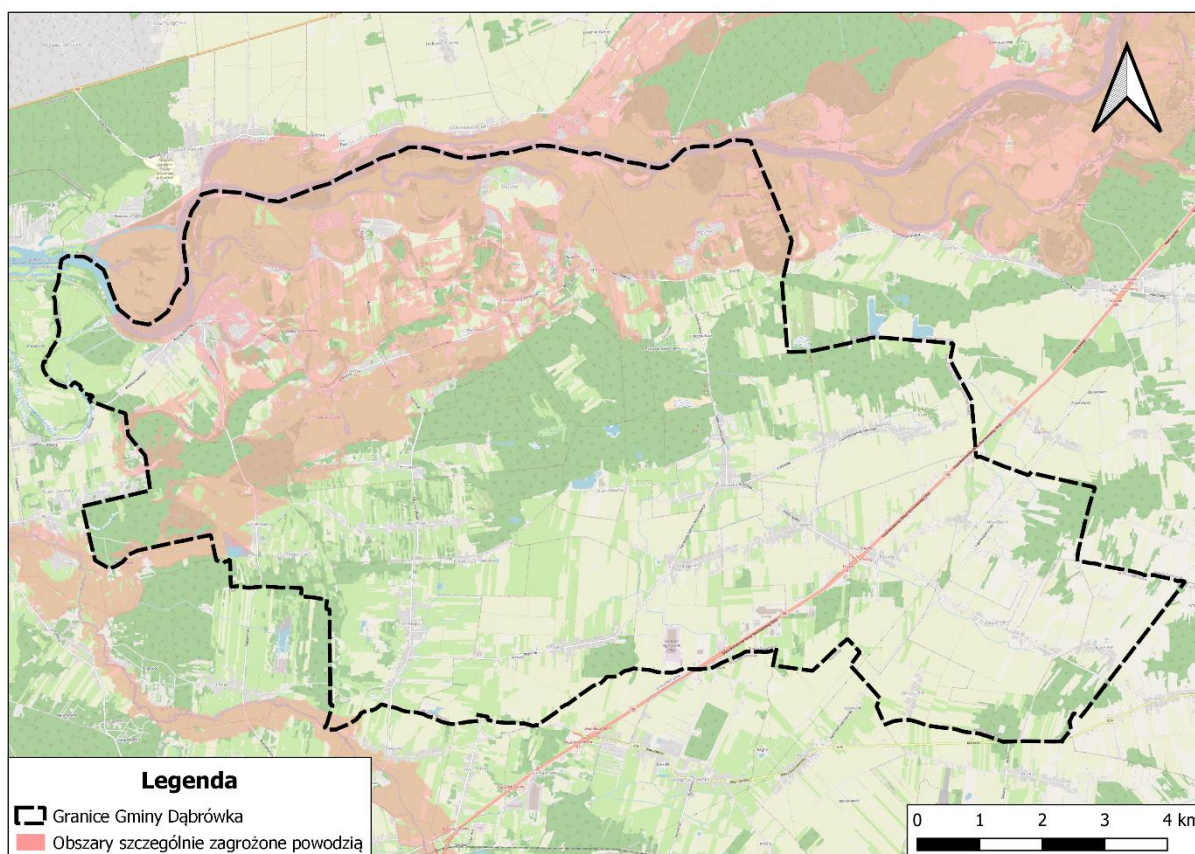
Dnia 17 lutego 2023 r. weszła w życie „II aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”. Gmina Dąbrówka leży w granicach 8 zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), którymi są:

- RW200021267199 Jez. Zegrzyńskie,
- RW2000102671694 Doptyw z Woli Rasztowskiej,
- RW2000102671698 Doptyw z Kołakowa,
- RW2000102671998 Doptyw spod Józefowa,
- RW2000112671699 Rządza od Cienkiej do ujścia,
- RW20001026714969 Fiszor,
- RW20001226714979 Bug od Liwca do jez. Zegrzyńskiego,
- RW20001026719969 Doptyw spod Karolewa.

Do najważniejszych źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie Gminy Dąbrówka należą: spływy obszarowe z terenów rolnych, nieuregulowane spływy wód deszczowych z terenów zurbanizowanych, przesięki z nieszczelnych szamb, odprowadzania ścieków nieoczyszczonych na terenach wiejskich wprost do gruntu.

Powódź to jedno z najczęściej występujących zagrożeń naturalnych, będącym zjawiskiem przyrodniczym o charakterze ekstremalnym, często gwałtownym, występującym nieregularnie. Powódź definiowana jest jako „czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”.

Nieuregulowana rzeka Bug oraz brak zabezpieczeń przeciwpowodziowych powodują, że szeroki pas terenów północnych gminy narażony jest na zalewy powodziowe³⁴. Szczególnie zagrożone są miejscowości: Kuligów, Stasiopole, Czarnów, Ślężany, Marianów i Dręszew³⁵.



Rysunek 5. Mapa zagrożenia powodziowego Gminy Dąbrówka

Źródło: Opracowanie własne

³⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

³⁵ Urząd Gminy Dąbrówka

5.2.2. WODY PODZIEMNE

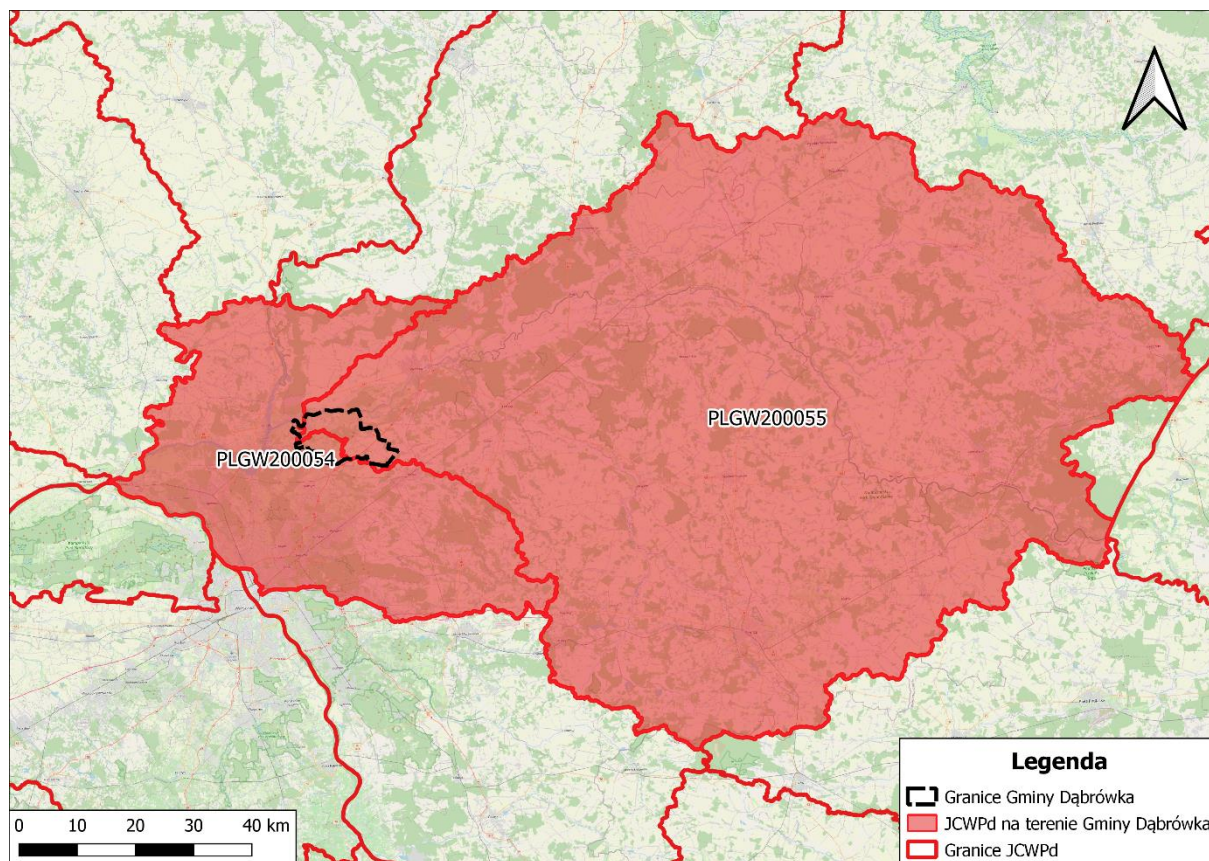
W ramach prac nad przygotowaniem drugiej aktualizacji Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy (3 cykl planistyczny) państwowa służba hydrogeologiczna przeprowadziła przegląd granic JCWPd oraz aktualizację ich. Opracowano podział na 174 JCWPd, który będzie obowiązywał w latach 2022-2027. Jest on oparty na podziale na 172 jednostki obowiązującym w latach 2016-2021. Gmina Dąbrówka położona jest w obszarze dwóch jednolitych częściach wód podziemnych: w większości w obszarze (JCWPd) nr 55 (kod PLGW200055) oraz w mniejszej południowej części (JCWPd) nr 54 (kod GW200054)³⁶.

Tabela 5. Charakterystyka JCWPd nr 54 i 55

JCWPd nr 54		
Powierzchnia (km ²)		2175.24
Region Wodny		Środkowej Wisły
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania	(tys. m ³ /rok)	95415.02
	%	23
Ocena stanu	Stan ilościowy	dobry
	Stan chemiczny	dobry
	Ogólna ocena stanu JCWPd	dobry
	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	niezagrożona
JCWPd nr 55		
Powierzchnia (km ²)		9484.79
Region Wodny		Bugu, Środkowej Wisły
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania	(tys. m ³ /rok)	311156.66
	%	12
Ocena stanu	Stan ilościowy	dobry
	Stan chemiczny	dobry
	Ogólna ocena stanu JCWPd	dobry
	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Służby Hydrologicznej

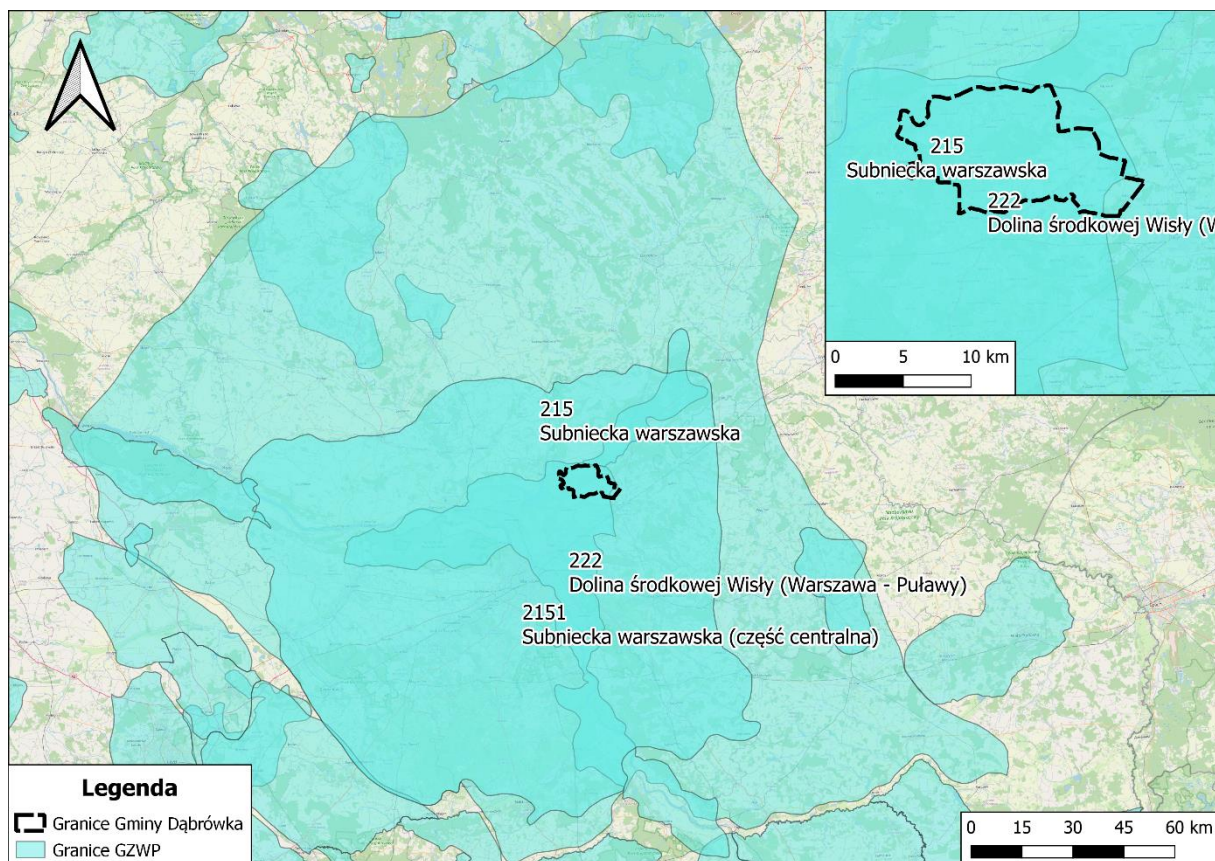
³⁶ Państwowy Instytut Geologiczny - Jednolite Części Wód Podziemnych w podziale obowiązującym na lata 2022-2027



Rysunek 6. Jednolite Części Wód Podziemnych na tle Gminy Dąbrówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy

Ponadto gmina znajduje się na obszarze głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 215 „Subniecka warszawska”, nr 215 „Subniecka warszawska (część centralna)” oraz nr 222 „Dolina Środkowej Wisły (Warszawa - Puławy)”.



Rysunek 7. Położenie Gminy Dąbrówka na tle GZWP

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy

5.2.3. SUSZE

Zgodnie z definicją susza jest to długotrwały okres, podczas którego nie występują opady atmosferyczne lub ich występowanie jest nieznaczne w ujęciu długookresowym. Najczęściej występuje w okresie letnim. Zjawisko suszy może w konsekwencji powodować przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw roślinnych, a także zwiększone prawdopodobieństwo pożarów. Suszą określa się nie tylko występowanie zjawisk ekstremalnych, ale wszystkie sytuacje, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego obszaru³⁷. Wyróżnia się suszę atmosferyczną, hydrogeologiczną, rolniczą oraz hydrologiczną.

Na obszarze Gminy Dąbrówka można wyróżnić wszystkie rodzaje susz w stopniu umiarkowanym, natomiast suszę hydrologiczną w stopniu słabym³⁸.

³⁷ Na podstawie strony internetowej: <https://www.teraz-srodowisko.pl/>

³⁸ Plan przeciwdziałania skutkom suszy

5.2.4. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU
<ul style="list-style-type: none"> – stosowanie mechanizmów ekonomicznych w celu regulowania popytu na wodę – np. odpowiednio dobranych opłat za wodę, – wprowadzanie nowych technologii ograniczających zużycie wody, – zwiększanie pojemności obiektów „małej” i „dużej” retencji, – konserwacja urządzeń melioracyjnych.
NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA
<ul style="list-style-type: none"> – rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń.
DZIAŁANIA EDUKACYJNE
<ul style="list-style-type: none"> – edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych, w tym upowszechnianie retencjonowania wód opadowych i wykorzystywania jej do nawadniania ogrodów przydomowych, – zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w kontekście turystycznego wykorzystania regionu.
MONITORING ŚRODOWISKA
<ul style="list-style-type: none"> – monitoring wód powierzchniowych realizuje GIOŚ. Wykonawcą monitoringu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) jest Państwowa Służba Hydrogeologiczna. Lokalny system monitoringu wód uzupełnia system monitorowania stanu sieci wodociągowej i wody ujmowanej na cele komunalne.

5.2.5. PODSUMOWANIE

Gmina Dąbrówka położona jest w obszarze zlewni rzeki Bug. Główną rzeką gminy jest rzeka Bug, która to stanowi północną granicę gminy. Wody podziemne na terenie gminy mają duże znaczenie, ponieważ stanowią źródło zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną. Obszar gminy położony jest w obrębie JCWPd nr 55 (kod GW200055) i nr 54 (kod GW200054). Poziom zagrożenia występowaniem susz na terenie gminy jest raczej niski

5.2.6. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – wystarczające zasoby wód podziemnych, – dobre zasoby wód powierzchniowych – słaby bądź umiarkowany poziom występowania susz. 	<ul style="list-style-type: none"> – duże zagrożenie powodziowe, szczególnie przy rzece Bug.

SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – przeciwdziałanie zmianie stosunków wodnych – określenie map zagrożeń powodziowego (MZP) oraz map ryzyka powodziowego (MRP) – znaczne nakłady na inwestycje związane z ochroną przeciwpowodziową. 	<ul style="list-style-type: none"> – niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w zakresie gospodarowania wodami, – dopływ zanieczyszczeń spoza gminy, – stosowanie nawozów chemicznych, w miejscach, gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią.

5.3. GLEBY

Na terenie Gminy Dąbrówka występują utwory czwartorzędowe. Doliny Bugu i Rządzy zbudowane są z piasków akumulacji rzecznej, miejscami ze żwirami, część środkowa gminy to obszar gruntów ilasto-pylastych. Generalnie na tarasie zalewowym Bugu, w obrębie jego starorzeczy i w innych podmokłych obniżeniach dominują grunty nienośne i słabonośne. O warunkach budowlanych decyduje tu poziom wód gruntowych. W obszarze wysoczyzny (płd. – wsch. część gminy) przeważają grunty nośne, na pozostałym obszarze grunty o zróżnicowanej nośności³⁹.

W obszarze gminy dominują gleby słabe klas V i VI. Są to gleby ubogie, lekkie, okresowo lub trwale za suche. Większe kompleksy lepszych gleb – klas IVa i IVb, z niewielkimi obszarami klas IIIa i IIIb oraz fragmentami klasy II występują w rejonach: Dąbrówka – Małopole – Karpin, Chajęty, Stanisławów, Trojany i Chruściele. Są to gleby zaliczane do średnich, o okresowo wadliwych stosunkach wodno – powietrznych. W okolicach wsi Guzowatka występują gleby okresowo za wilgotne⁴⁰.

Tabela 6. Struktura użytkowania gruntów rolnych na terenie Gminy Dąbrówka

Użytkowanie gruntów	Powierzchnia [ha]
Grunty orne	5072,4279
Sady	135,5247
Łąki trwałe	1037,9785
Pastwiska trwałe	877,3600
Grunty rolne zabudowane	197,4509
Grunty rolne pod stawami	0,2888
Grunty rolne pod rowami	57,5035

³⁹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

⁴⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

Użytkowanie gruntów	Powierzchnia [ha]
Grunty rolne zadrzewione i zakrzewione	6,8726
Nieużytki	75,1299
Lasy	2071,0502
w tym państwowe	903,1013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie zgodnie z zapisami Ustawy *Prawo Ochrony Środowiska* prowadzi „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych są pobierane próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Monitoring realizowany jest przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie Gminy Dąbrówka nie znajduje się punkt monitoringu gleb w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”.

5.3.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- podejmowanie prac zmniejszających nadmierne zagrożenie erozją, np. wsiewki poplonowe, międzyplony ścierniskowe,
- stosowanie zalesień na terenach zniszczonych i obszarach niewykorzystanych rolniczo, gruntach rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa i podatnych na degradację
- rozwój systemów małej retencji oraz przeciwdziałanie nadmiernej erozji wodnej na terenach nizinnych na obszarach leśnych.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- stosowanie głównie nawozów naturalnych oraz racjonalne stosowanie nawozów sztucznych oraz środków ochrony roślin,
- zapobieganie zanieczyszczeniu ze źródeł komunalnych – ograniczenie ilości odpadów i właściwa gospodarka,
- ograniczenie przemysłowych źródeł zanieczyszczenia gleb poprzez stosowanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku oraz właściwą gospodarkę odpadami poprodukcyjnymi,
- komunikacja i transport samochodowy.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- prowadzenie działań edukacyjnych dla rolników w zakresie: promowania rolnictwa ekologicznego i integrowanego, zapobiegania zanieczyszczeniom gleb środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi, ochrony gleb przed erozją i zakwaszeniem.

MONITORING ŚRODOWISKA

- w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring chemizmu gleb ornych. Monitoring gleb obejmuje badanie zmian jakości gleb użytkowanych rolniczo. Są one jednak prowadzone z bardzo małą częstotliwością i wybiórczo,
- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza systematycznie prowadzi badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez.

5.3.2. PODSUMOWANIE

Gmina Dąbrówka cechuje się niskim stopniem uprzemysłowienia i urbanizacji. Erozja nie stanowi zagrożenia dla gleb gminy. Na obszarze Gminy Dąbrówka występują gleby w większości o średniej i słabej przydatności. Większe kompleksy lepszych gleb z fragmentami klasy II występują w rejonach: Dąbrówka – Małopole – Karpin, Chajęty, Stanisławów, Trojany i Chruściele.

5.3.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – brak silnie oddziałującego na środowisko przemysłu. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak punktu monitoringu gleb na terenie gminy, – większość terenu gminy pokryta przez gleby średniej i słabej jakości.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – rozwój rolnictwa ekologicznego, – systematyczna kontrola jakości gleb, – zalesienie gleb o niskim potencjale rolnym. 	<ul style="list-style-type: none"> – niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie, – zakwaszenie gleb i ich zubożenie, – degradacja gleb.

5.4. ZASOBY GEOLOGICZNE

Złoże surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Gmina Dąbrówka jest średnio zasobna w surowce mineralne. Zgodnie z bazą danych Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie gminy znajduje się 14 udokumentowanych

złóż surowców mineralnych. Część z nich nie jest obecnie eksploatowana, a w niektórych wydobyte zostało zaniechanie⁴¹.

Stan zasobów kopalin, a także strukturę ich rozpoznania oraz stopień zagospodarowania, według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Bilans zasobów złóż kopalin w Gminie Dąbrówka

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Stan zagospodod. złoża	Zasoby geologiczne [tys. ton]	Zasoby przemysłowe [tys. ton]	Wydobycie [tys. ton]
1	Chajęty	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Z	63	-	-
2	Chajęty 3		R	276	-	-
3	Chajęty 3/1		R	106	-	-
4	Chajęty II		T	315	315	-
5	Dąbrówka	Piaski kwarcowe	Z	1 019,05	-	-
6	Dręszew	Piaski i żwiry	R	3 177	-	-
7	Guzowatka	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	R	6 541	-	-
8	Józefów*	Piaski i żwiry	E	2 477	1 130	83
9	Karolew	Piaski i żwiry	R	1 893	1 893	-
10	Końsków	Piaski i żwiry	R	114	-	-
11	Małopole II k	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Z	225	-	-
12	Sokołów	Piaski i żwiry	E	2 780	2 475	215
13	Stanisławów	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	R	1 122	-	-
14	Zaścienie	Piaski i żwiry	R	964	-	-

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

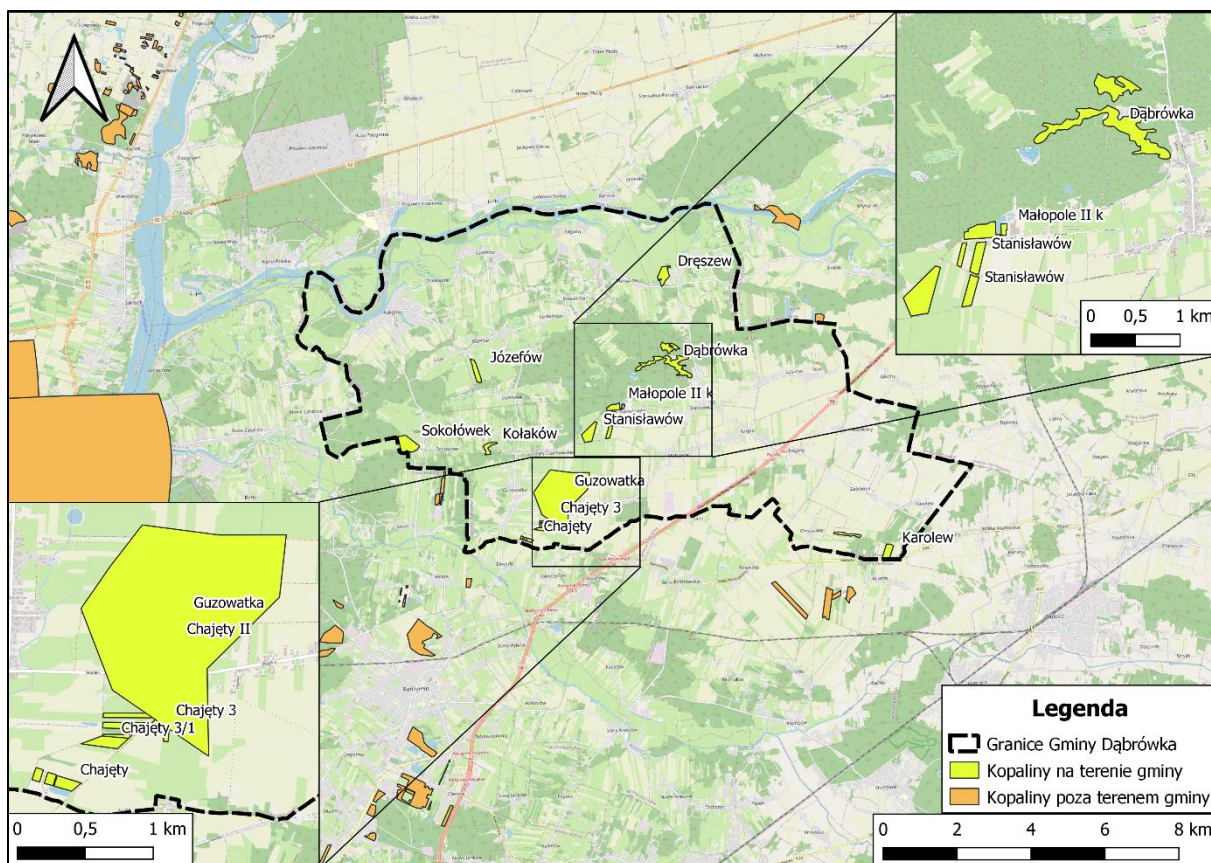
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

Skróty literowe dotyczące stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

- E – złożo eksploatowane,
- R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A + B + C1, a w przypadku ropy i gazu – w kat. A + B),
- Z – złożo, z którego wydobyte zostało zaniechane,
- T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo⁴².

⁴¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka

⁴² Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2021 r., PIG PIB



Rysunek 8. Złoża kopalin na tle Gminy Dąbrowka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

5.4.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- uwzględnianie w dokumentach planistycznych informacji o złożach kopalin.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- odpowiednie zabezpieczanie powierzchni ziemi w związku z ewentualną eksploatacją kopalń odkrywkowych, których działalność prowadzić będzie do zmiany stosunków wodnych.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- prowadzenie działań mających na celu informowanie społeczeństwa zarówno o korzyściach płynących z wykorzystania poszczególnych rodzajów złóż, jak i o zagrożeniach dla ludzi i środowiska z tym związanych.

MONITORING ŚRODOWISKA

- zarządzający kopalinami jest obowiązany podejmować środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze.

5.4.2. PODSUMOWANIE

Teren Gminy Dąbrówka jest średnio zasobny w złoża kruszyw naturalnych. Większa część złóż nie jest obecnie eksploatowana, jedynie dwie kopalnie piasków i żwirów prowadzi wydobywanie. Surowcami wydobywanymi na terenie gminy są: surowce ilaste ceramiki budowlanej, piaski kwarcowe oraz piaski i żwiry.

5.4.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość pozyskania surowca na potrzeby własne gminy, – udokumentowane złoża kopalin. 	<ul style="list-style-type: none"> – trwałe przekształcenie powierzchni ziemi, – wysokie koszty wydobywania kopalin.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość zagospodarowania terenów, na których wydobywanie zostało zaniechane. 	<ul style="list-style-type: none"> – degradacja obszarów, na których wydobywane mogą być złoża kopalin.

5.5. ZASOBY PRZYRODNICZE

Gmina Dąbrówka położona jest na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, w całości na terenie Nadleśnictwa Drewnica. Na obszarze gminy funkcjonuje jedno leśnictwo – Leśnictwo Sokołówek⁴³. Skład gatunkowy lasów, wynika z rodzaju siedliska (na które decydujący wpływ ma rodzaj występujących gleb i obecność cieków wodnych), a także z panujących warunków klimatycznych.

Lasy na terenie Gminy Dąbrówka zajmują powierzchnię 2 373,24 ha. Lesistość gminy wynosi 21,7%, co jest wartością poniżej średniej kraju (29,7%). Lasy publiczne stanowią 25,5% powierzchni lasów, resztę natomiast stanowią lasy prywatne⁴⁴.

Tabela 8. Struktura lasów na terenie Gminy Dąbrówka

Sposób użytkowania gleb	Powierzchnia [ha]
Lasy publiczne ogółem:	592,18
Lasy publiczne Skarbu Państwa	591,11
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	0,30
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	1,07

⁴³ Bank Danych o Lasach

⁴⁴ Bank danych lokalnych GUS

Sposób użytkowania gleb	Powierzchnia [ha]
Lasy publiczne gminne	1,07
Lasy prywatne ogółem	1 781,06
łącznie	2 373,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.5.1. FORMY OCHRONY PRZYRODY

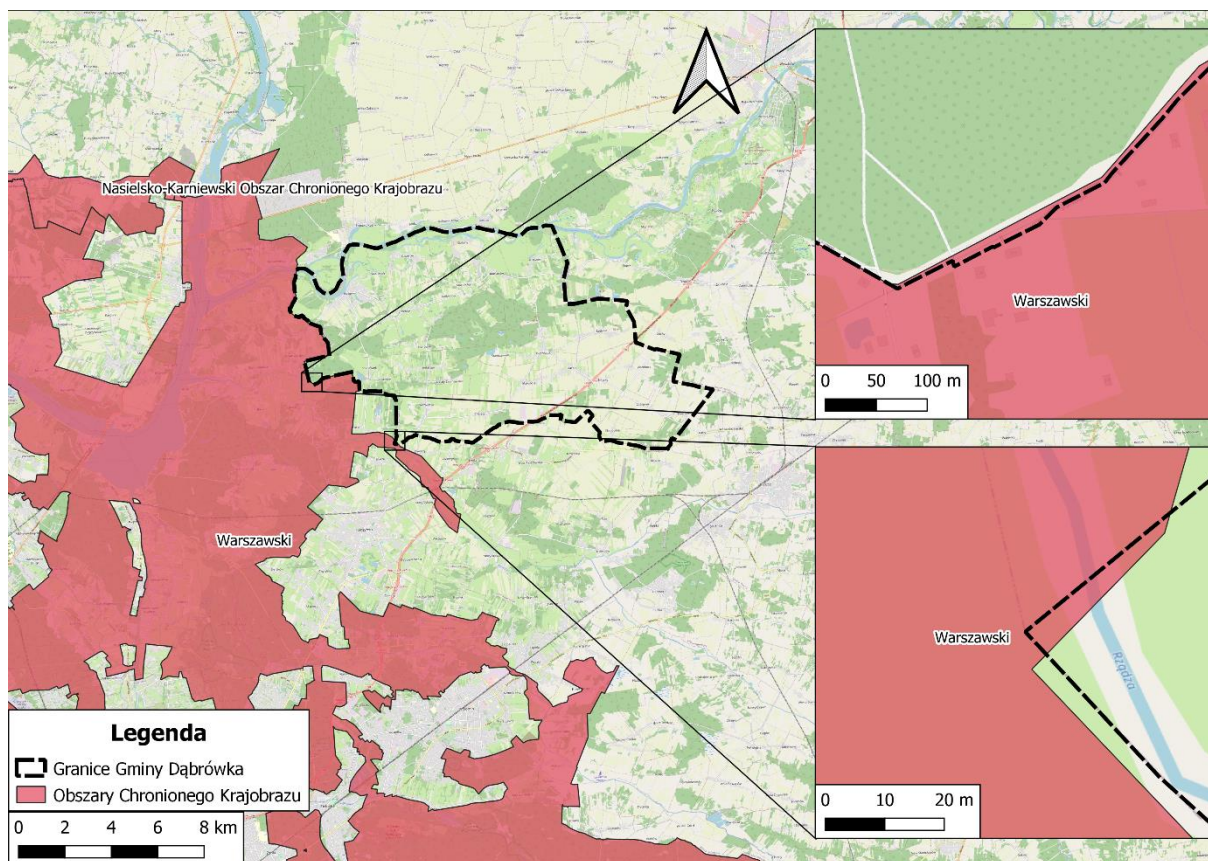
5.5.1.1. OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych⁴⁵.

Teren Gminy Dąbrówka położony jest w zasięgu Warszawskiego obszaru chronionego krajobrazu o łącznej powierzchni 148 409,1 ha (0,49ha na terenie Gminy Dąbrówka) Powołany został Rozporządzeniem Wojewody Warszawskiego z dnia 29 sierpnia 1997 r. w sprawie utworzenia obszaru chronionego krajobrazu na terenie województwa warszawskiego. Celem jest ochrona wyróżniających się krajobrazowo ekosystemów i powiązanie ich z krajowym systemem obszarów chronionych. Mając na uwadze zróżnicowanie jego walorów wydzielono trzy strefy: szczególnej ochrony ekologicznej, ochrony urbanistycznej oraz tzw. „zwykłą”⁴⁶.

⁴⁵ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

⁴⁶ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody



Rysunek 9. Położenie obszarów chronionego krajobrazu na terenie Gminy Dąbrówka

Źródło: Opracowanie własne

5.5.1.2. OBSZARY NATURA 2000

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej, wykonano prace nad ostatecznym wytypowaniem obszarów spełniających kryteria włączenia ich do europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Jest ona najbardziej kompleksową i spójną oraz najlepiej legislacyjnie przygotowaną europejską siecią ekologiczną, mającą na celu zapewnienie trwałej egzystencji ekosystemom. Do jej utworzenia zobligowane są wszystkie kraje Wspólnoty oraz wszystkie kraje akcesyjne w okresie przygotowawczym, przed przystąpieniem do Unii Europejskiej. Koncepcja sieci opiera się na tradycyjnych metodach ochrony przyrody gatunkowej i obszarowej, a celem jej jest zwiększenie skuteczności działań ochronnych poprzez utworzenie kompletnej i spójnej metodycznie i funkcjonalnie sieci obszarów wraz z procedurą weryfikacji wyboru poszczególnych elementów sieci. W skład sieci Natura 2000 wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony (OSO) - (Special Protection Areas - SPA) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, tzw. "Ptasiej", dla gatunków ptaków wymienionych w załączniku I do Dyrektywy

W załączniku wymieniono 180 gatunków, dla których należy ustanowić tzw. obszary specjalnej ochrony, a o ich wytypowaniu decyduje liczebność ptaków, które przebywają tam w czasie lęgów, żerowania czy przelotów.

- specjalne obszary ochrony (SOO) - (Special Areas of Conservation - SAC) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. "Siedliskowej", dla siedlisk przyrodniczych, oraz siedlisk gatunków zwierząt i roślin. Dyrektywa "siedliskowa" nakazuje ochronę 198 typów siedlisk przyrodniczych, z czego 68 występuje w naszym kraju. Wymienia się również ponad 400 gatunków zwierząt i 222 roślin, których siedliska też trzeba chronić.

Na terenie Gminy Dąbrówka znajduje się specjalny obszar ochrony siedlisk oraz dwa obszary specjalnej ochrony. Są to:

- **Specjalny obszar ochrony siedlisk Krogulec PLH140008**

Obszar o powierzchni 113,11 ha obejmuje dwa niewielkie zbiorniki wodne położone w odległości około 2 km od wsi Dąbrówka. Jednym z nich jest naturalne, płytkie jezioro dystroficzne o nazwie Krogulec. Drugim zbiornikiem jest Glinianka, niewielki zbiornik będący pozostałością niegdyś rozległego wyrobiska, z którego eksploatowano glinę na potrzeby pobliskiej cegielni. Ze względu na znaczną powierzchnię i dobry stan zachowania, jezioro Krogulec stanowi bardzo cenną ostoję strzebli błotnej, w której ma ona duże szanse przetrwania. Jest to obecnie jedno z największych stanowisk tego gatunku w Polsce. Drugi ze zbiorników - Glinianka - ma nieco mniejsze znaczenie dla ochrony strzebli błotnej. Spowodowane jest to jego niewielkimi rozmiarami i małą głębokością, która powoduje, iż podczas okresów letnich susz, woda utrzymuje się tylko w najgłębszym miejscu, będącym pozostałością wyrobiska, z którego wydobywano glinę⁴⁷.

- **Obszar specjalnej ochrony Ostoja Nadbużańska PLH140011**

Ostoja obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego (1 403,6 ha na terenie Gminy Dąbrówka). Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości nie zmienione przez człowieka, pozostały tu

⁴⁷ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

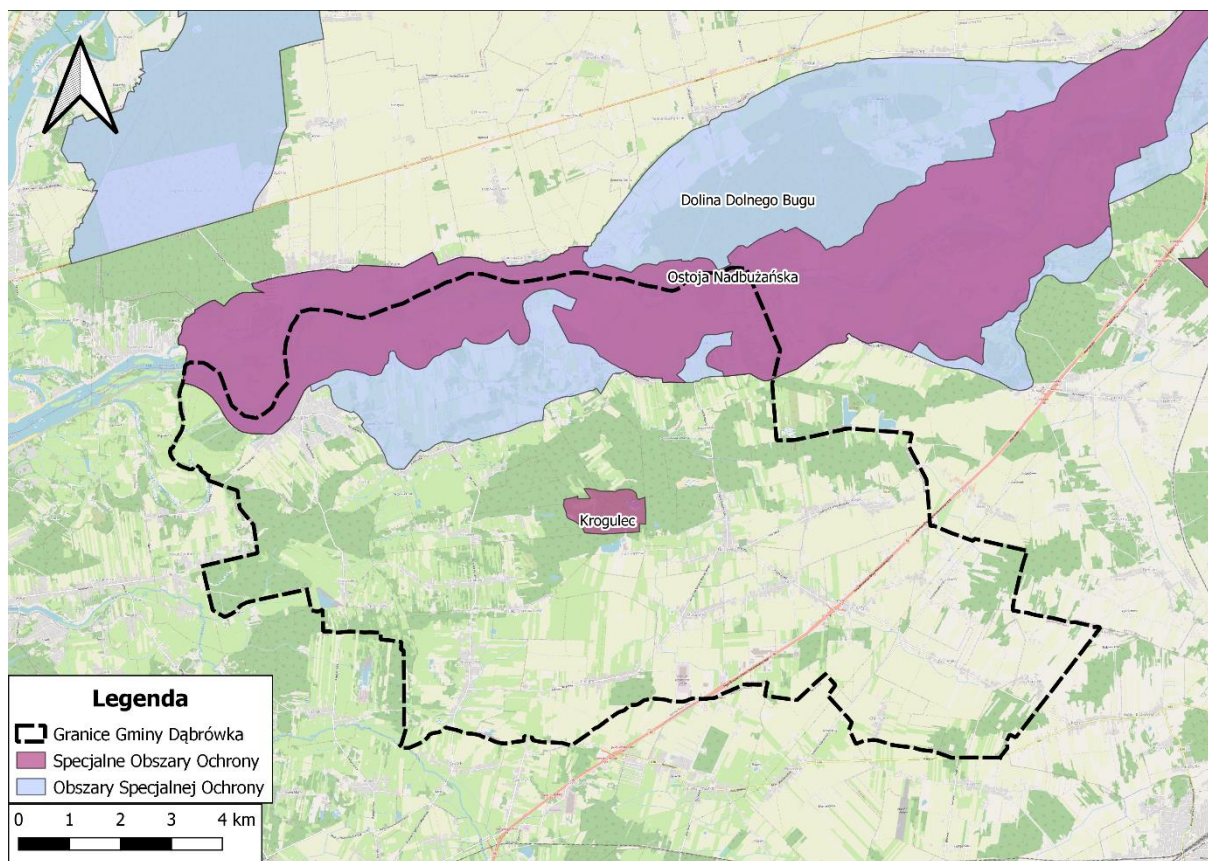
liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzecznymi, z dobrze rozwiniętymi zaroślami wierzbowymi. Szczególnie cenny jest kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. 16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje ona 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z koza złotawą i kiełbkiem białołętowym. Stanowiska rzadkich gatunków roślin w tym 2 gatunki z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków⁴⁸.

- **Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnego Bugu PLB140001**

Obszar obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzyny do Jeziora Zegrzyńskiego (2 328,48ha na terenie Gminy Dąbrówka). Ostoja ptasia o randze europejskiej E 51. Występują co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych. Jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych gadożera, do niedawna jedno z nielicznych w Polsce stanowisk kulona. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer (PCK), kszyc, kulik wielki (PCK), płaskonos, podróżniczek (PCK), rybitwa białoczarna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna (PCK), zimorodek, w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik. Cenny kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym charakterze naturalnym oraz szereg zbiorowisk roślinnych związanych z siedliskami wilgotnymi⁴⁹.

⁴⁸ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

⁴⁹ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody



Rysunek 10. Położenie Gminy Dąbrówka na tle Obszarów Natura 2000

Źródło: Opracowanie własne

5.5.1.3. POMNIKI PRZYRODY

Pomnikiem przyrody jest obiekt chroniony prawnie stanowiący twór przyrody żywej (pomnik przyrody ożywionej) lub nieożywionej (pomnik przyrody nieożywionej), bądź ich zespoły, charakteryzujące się niepowtarzalnymi wartościami naukowymi, krajobrazowymi, historyczno - pamiątkowymi, kulturowymi lub estetycznymi.

Na terenie Gminy Dąbrówka zgodnie z Centralnym Rejestrem Ochrony Przyrody występują 2 pomniki przyrody⁵⁰.

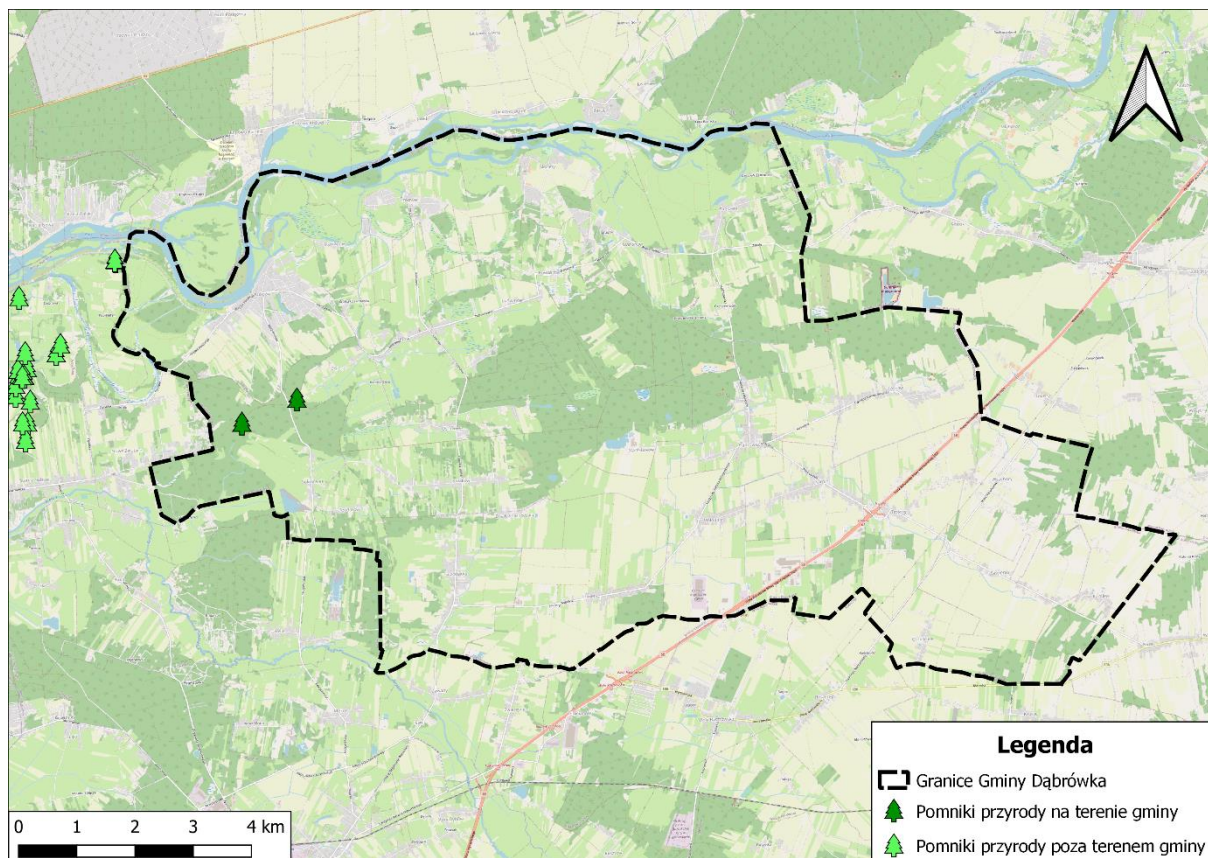
Tabela 9. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Dąbrówka

Lp.	Rodzaj tworu	Forma	Gatunek	Lokalizacja	Data ustanowienia
1.	Drzewo	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Na terenie dz. ew. numer 351 w miejscowości Sokołówek	2017-05-28
2.	Drzewo	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Na terenie dz. ew. numer 349 w miejscowości Sokołówek	2021-10-08

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych DGOŚ oraz Urzędu Gminy Dąbrówka

⁵⁰ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

Ustanowienie ww. pomników przyrody nastąpiło na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) w drodze Uchwały nr. XXVI/206/2017 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 31 marca 2017 r. oraz Uchwały nr. XXVII.255.2021 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 20 września 2021 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Nadzór nad pomnikami przyrody, które zostały określone w ww. ustawach sprawuje Wójt Gminy Dąbrówka⁵¹.



Rysunek 11. Pomniki przyrody na tle Gminy Dąbrówka
Źródło: Opracowanie własne

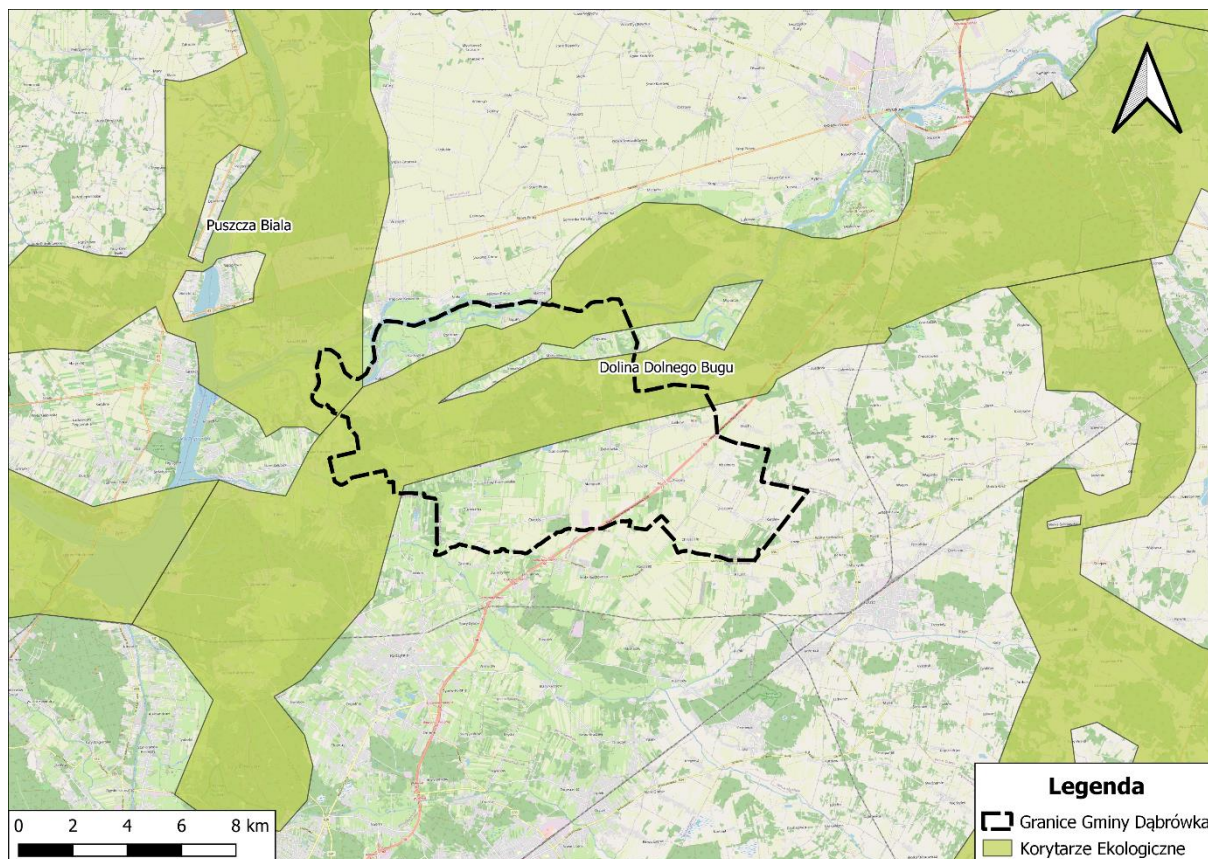
5.5.1.4. KORYTARZE EKOLOGICZNE

Zgodnie z polskim prawodawstwem, według ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację zwierząt, roślin lub grzybów.

⁵¹ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

Dla całego obszaru Polski opracowano sieć korytarzy ekologicznych, która obejmuje korytarze główne (o znaczeniu międzynarodowym, a nawet kontynentalnym) oraz uzupełniające je korytarze krajowe i lokalne⁵².

Przez teren Gminy Dąbrówka przebiegają 2 korytarze ekologiczne: Dolina Dolnego Bugu oraz Puszcza Biała.



Rysunek 12. Granice Gminy Dąbrówka na tle korytarzy ekologicznych

Źródło: Opracowanie własne

5.5.2. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- ochrona struktur przyrodniczych, zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej,
- prowadzenie regulacji mikroklimatu poprzez zalesienia, zadrzewienia śródpolne, zieleń na terenach zabudowanych.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- lasy narażone są na anomalie pogodowe - okresowo występujące susze, huraganowe wiatry oraz pożary,
- eliminowanie obcych gatunków roślin i zwierząt zagrażających rodzimym gatunkom.

⁵² Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- Prowadzenie szeroko pojętej edukacji w m. in. zakresie: roli zjawisk przyrodniczych w procesie zmian klimatycznych, presji turystycznej wywieranej na obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, prawnych i przyrodniczych podstaw funkcjonowania obszarów chronionych oraz w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego, szkolenia i wsparcia rolników we wdrażaniu programów rolno-środowiskowych, turystyki związanej z gospodarką leśną, łowiectwem, turystyki ekologicznej i rowerowej, roli lasów i ich ochrony przed suszą i pożarami,
- funkcję edukacyjną pełnią także szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne.

MONITORING ŚRODOWISKA

- współpraca z instytucjami ochrony środowiska w ramach Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego, którego zadaniem jest prowadzenie obserwacji możliwie jak największej liczby elementów środowiska przyrodniczego, w oparciu o planowe, zorganizowane badania stacjonarne.
- monitoring lasów włączono do Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska i obejmuje m.in.: uszkodzenia lasów, zagrożenia pożarowe i występowanie szkodników owadzych w lasach.

5.5.3. PODSUMOWANIE

Lasy stanowią siedlisko dla większości dzikich gatunków roślin i zwierząt. Pełnią więc nie tylko istotną funkcję ekologiczną (także ze względu na ich wpływ na klimat), ale także gospodarczą i społeczną. Lesistość Gminy Dąbrówka wynosi 21,7% co jest wartością poniżej przeciętnej w skali kraju. Istotnym zadaniem dla właścicieli nieruchomości gruntowych powinno być zalesianie ziem nieużytkowanych lub użytkowanych w nieefektywny sposób. Na obszarze gminy znajdują się formy ochrony przyrody. Należy uznać, że zróżnicowane i często unikatowe zasoby przyrodnicze Gminy Dąbrówka są dobrze chronione, a dodatkowo zwiększają atrakcyjność turystyczną regionu.

5.5.4. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – występowanie form ochrony przyrody na terenie gminy, – wysokie walory turystyczno-wypoczynkowe, a także naukowo-badawcze, – dobrze chronione zasoby przyrodnicze gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> – przekształcenie środowiska związane z działalnością człowieka, – systematyczny wzrost ruchu drogowego utrudniającego migrację zwierzętom – brak świadomości dotyczącej wartości przyrodniczej gminy.

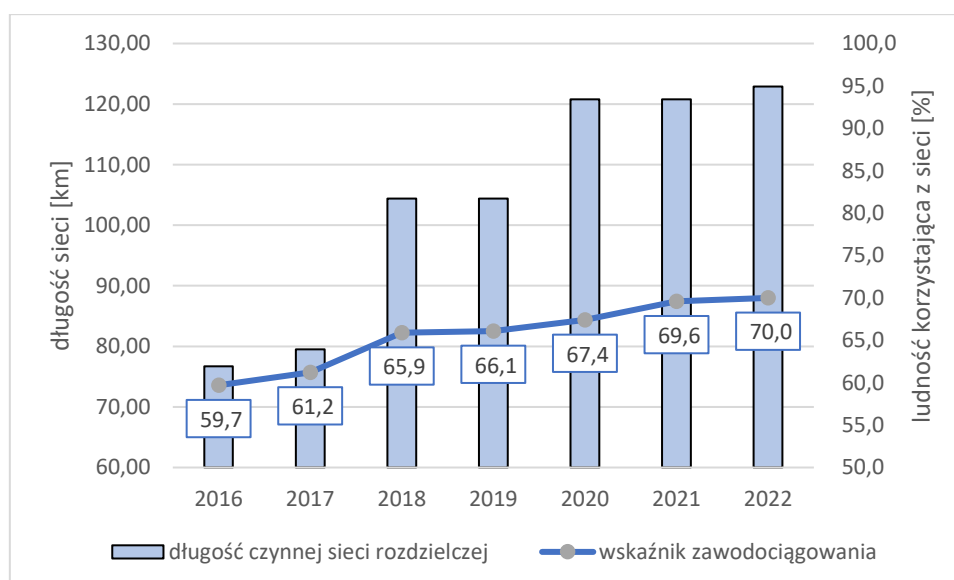
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – wzrost świadomości społeczeństwa dotyczący ochrony przyrody, – promowanie rozwoju turystyki zrównoważonej i ekologicznej, – wykonywanie odpowiednich zabiegów umożliwiających utrzymania dobrego stanu drzewostanów leśnych, – wprowadzenie do zalesień domieszek innych gatunków drzew (liściaste). 	<ul style="list-style-type: none"> – czasochłonne procedury oceny oddziaływania na środowisko w projektach inwestycyjnych, – wzrost natężenia ruchu powodujący zwiększoną śmiertelność zwierząt i pogorszający warunki ich migracji, – zaśmiecanie, niszczenie infrastruktury, zbieractwo runa leśnego, dewastacje lasów, – gradacje owadów, – utrata terenów atrakcyjnych przyrodniczo poprzez chaos inwestycyjny, – nieracjonalna gospodarka leśna, – zanieczyszczenia ze środków transportu, – niedostateczne finansowanie form ochrony przyrody.

5.6. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

5.6.1. SIĘĆ WODOCIĄGOWA

Na terenie Gminy Dąbrówka rozdzielcza sieć wodociągowa wynosi 122,9 km, natomiast wskaźnik zwodociągowania, który oznacza stosunek liczby mieszkańców korzystających z wody wodociągowej do ogólnej liczby mieszkańców gminy, wyniósł szacunkowo 70%⁵³.

Proces zmian na przestrzeni lat przedstawia poniższy wykres.

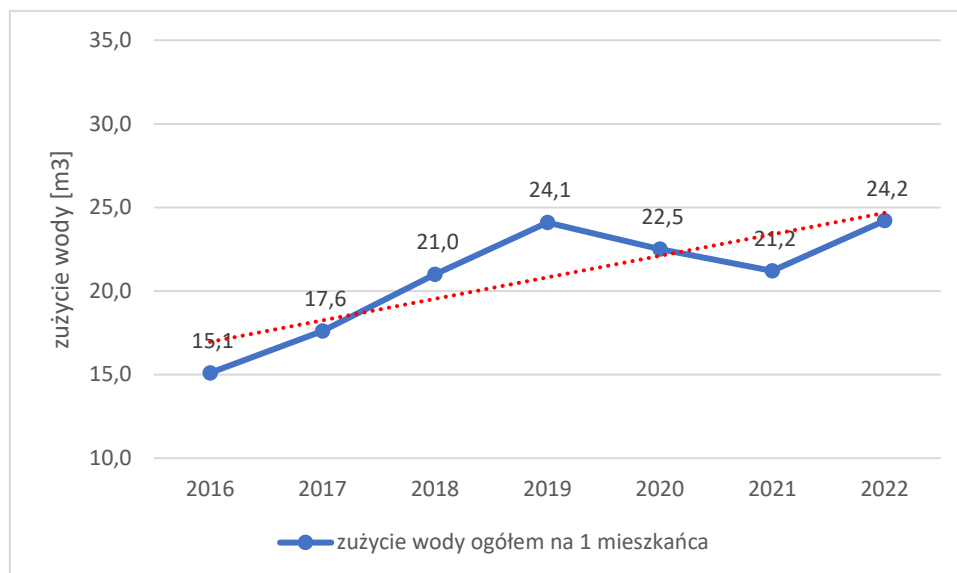


Wykres 7. Długość sieci wodociągowej rozdzielczej i wskaźnik zwodociągowania Gminy Dąbrówka w latach 2017-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁵³ Urząd Gminy Dąbrówka

Zużycie wody przez gospodarstwa domowe na jednego mieszkańca na terenie Gminy Dąbrówka w 2022 r. wyniosło 24,2 m³ i jak pokazuje poniższy wykres – zużycie wody od 2021 roku wzrosło⁵⁴.



Wykres 8. Zużycie wody ogółem na 1 mieszkańca w m³ Gminy Dąbrówka w latach 2016-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pozostałe parametry sieci wodociągowej na terenie Gminy Dąbrówka została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 10. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2016-2022

Lp.	Parametr	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	Sieć rozdzielcza na 100 km ²	km	70,2	72,8	95,6	95,6	110,6	110,6	-
2	Ilość przyłączy	szt.	1 494	1 579	1 849	1 866	1 957	2 123	2 230
3	Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	4 780	4 916	5 332	5 388	5 519	5 716	-
4	Woda dostarczana gospodarstwom domowym	dam ³	120,0	141,2	169,2	196,0	190,1	180,0	205,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁵⁴ Bank Danych Lokalnych, GUS

Dla Gminy Dąbrówka wydano pozwolenia wodnoprawne⁵⁵. Są to:

1. Oczyszczalnia ścieków:

- Pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, tj. pobór wód podziemnych, za pomocą studni zlokalizowanej w miejscowości Dąbrówka (Decyzja WOŚ-6223-11/09 z dnia 11 września 2009 r.),
- Pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, polegające na odprowadzaniu ścieków komunalnych z istniejącej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej na terenie działce ewidencyjnej nr 266/3 (należącej do Gminy Dąbrówka) do rowu melioracyjnego (Decyzja WOŚ.6341.197.2.2017.EB z dnia 29 września 2017 r.),

2. SUW Dąbrówka:

- Pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych za pomocą studni zlokalizowanych w Dąbrówce (Decyzja WOŚ-6223-6/2201/08 z dnia 28.07.2008 r.).

3. SUW Kołaków:

- Pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, tj.:
 - na pobór wód podziemnych za pomocą 2 istniejących studni we wsi Kołaków na potrzeby zaopatrzenia w wodę mieszkańców wsi: Kołaków, Sokołówek, Teodorów, Ostrówek i Guzowatka,
 - w zakresie odprowadzania do ziemi, poprzez istniejący wylot kanalizacyjny ścieków przemysłowych pochodzących ze stacji uzdatniania wody we wsi Kołaków (Decyzja WOŚ.6341.15.2015 z dnia 11 marca 2015 r.),
- Pozwolenie wodnoprawne na usługi wodne obejmujące wprowadzenie ścieków przemysłowych, tj. ścieków pochodzących ze stacji uzdatniania wody zlokalizowanej na terenie obrębu Kołaków do urządzenia wodnego – rowu melioracyjnego (Decyzja WA.ZUZ.2.421.376.2018.ASz),

4. SUW Kuligów:

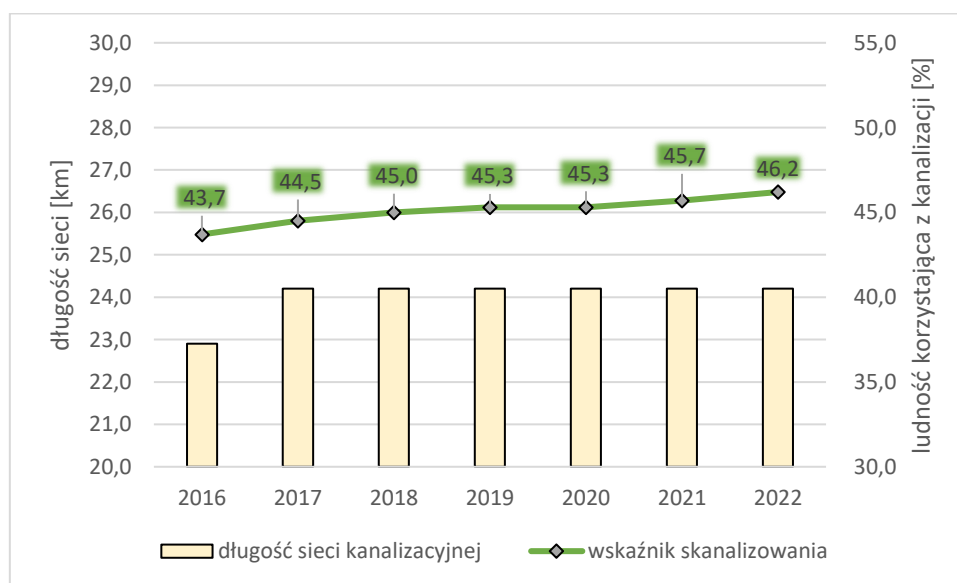
- Pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód tj.:
 - na pobór wód podziemnych za pomocą istniejącej studni na potrzeby zaopatrzenia w wodę mieszkańców wsi: Kuligów, Ludwinów, Cisie, Józefów, a także Czarnów, Kowalicha i Ślężany,

⁵⁵ Urząd Gminy Dąbrówka

- w zakresie odprowadzania do ziemi, poprzez istniejący wylot ścieków pochodzących ze stacji uzdatniania wody (WOŚ.6341.184.2015 z dnia 03 lutego 2016 r.),
- Pozwolenie wodnoprawne na usługę wodną, tj., wprowadzenie wód popłucznych ze Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Kuligów do ziemi przez istniejące urządzenie wodne – zbiornik chłonno-odparowywalny (Decyzja WA.ZUZ.2.4210.333.2020.EW z dnia 15 lutego 2021 r.).

5.6.2. SIĘĆ KANALIZACYJNA

Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Dąbrówka jest słabo rozwinięta, stanowi 24,2 km i od lat pozostaje na niezmiennym poziomie, a odsetek mieszkańców mających dostęp do kanalizacji w 2022 roku wyniósł 26,2 %⁵⁶. Do sieci podłączonych jest obecnie 2 244 obiektów. Długość sieci kanalizacyjnej oraz wskaźnik skanalizowania na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2016–2022 przedstawia poniżej wykres.



Wykres 9. Długość sieci kanalizacyjnej oraz wskaźnik skanalizowania Gminy Dąbrówka w latach 2016–2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z uchwałą nr XXII.197.2020 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 16 grudnia 2020 r. wyznaczona została aglomeracja Dąbrówka, w skład której wchodzi miejscowości: Dąbrówka, Karpin, Lasków, Małopole, Chajęty, Guzowatka i Kołaków. Aglomeracja ta posiada oczyszczalnię ścieków komunalnych zlokalizowaną w Dąbrówce. Średnia dobową przepustowość oczyszczalni wynosi 300 m³/d (godzinowa: 24 m³/h, roczna: 110 000 m³/rok).

⁵⁶ Urząd Gminy Dąbrówka

Planowana jest budowa kolejnej oczyszczalni ścieków, wynikająca z planowanej rozbudowy sieci kanalizacyjnej na obszarze miejscowości Chajęty, Guzowatka i Kołaków oraz opracowania skutecznej gospodarki osadowej⁵⁷.

Podstawowym zadaniem Zakładu Gospodarki Komunalnej w Dąbrówce jest zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzenie ścieków. ZGK w Dąbrówce obsługuje również 3 stacje uzdatniania wody – SUW Dąbrówka, Kołaków i Kuligów, skąd w 2022 roku pozyskano łącznie 318,7 tys. m³ wody⁵⁸. Według Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych aglomeracja Dąbrówka zawiera się w przedziale >2 000 <10 000 RLM.

Gospodarstwa, które nie korzystają z sieci kanalizacyjnej gromadzą ścieki w bezodpływowych zbiornikach na nieczystości ciekłe (szamba). Zbiorniki te są oczyszczane przez prywatne, uprawnione podmioty gospodarcze. W 2022 roku było 3 456 bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe (szamb). Mało istotnym elementem uporządkowania systemu kanalizacji na terenie Gminy Dąbrówka jest funkcjonowanie przydomowych oczyszczalni ścieków tam, gdzie budowa kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadniona. Na koniec 2022 roku na terenie gminy ich liczba wyniosła 61⁵⁹.

5.6.3. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Ocenę stanu wód powierzchniowych (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego, stanu chemicznego i ocenę stanu JCWP.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach wyników Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.). Jednolite części wód powierzchniowych dzieli się na naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i stan chemiczny oraz na sztuczne (powstałe w wyniku działalności człowieka) i silnie zmienione (ich charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka), dla których określa się potencjał ekologiczny i stan chemiczny.

⁵⁷ Uchwała NR XXII.197.2020 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 16 grudnia 2020 r.

⁵⁸ Raport o stanie Gminy Dąbrówka za rok 2022

⁵⁹ Urząd Gminy Dąbrówka

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny, jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości.

Tabela 11. Stan ekologiczny jednolitych części wód

Lp.	Klasa jakości	Stan ekologiczny Potencjał ekologiczny
1	I	Bardzo dobry
2	II	Dobry
3	III	Umiarkowany
4	IV	Słaby
5	V	Zły

Źródło: opracowanie własne na podstawie GIOŚ

O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód powierzchniowych decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego.

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Podstawą analizy jest porównanie uzyskanych wyników ze środowiskowymi normami jakości.

Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach, tj., gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowano jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w złym stanie.

Gmina Dąbrówka leży w granicach 8 zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (rys. 5), którymi są:

- RW200021267199 Jez. Zegrzyńskie,
- RW2000102671694 Dopływ z Woli Rasztowskiej,

- RW2000102671698 Dopływ z Kołakowa,
- RW2000102671998 Dopływ spod Józefowa,
- RW2000112671699 Rządza od Cienkiej do ujścia,
- RW20001026714969 Fiszor,
- RW20001226714979 Bug od Liwca do jez. Zegrzyńskiego,
- RW20001026719969 Dopływ spod Karolewa.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska dokonuje badania i oceny jakości wód powierzchniowych. Wyniki dla JCWP w obszarze Gminy Dąbrówka przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Klasyfikacja stanu czystości jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Dąbrówka

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena
1	RW200021267199	Jez. Zegrzyńskie	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
2	RW2000102671694	Dopływ z Woli Rasztowskiej	słaby potencjał ekologiczny	-	zły stan wód
3	RW2000102671698	Dopływ z Kołakowa,	umiarkowany stan ekologiczny	-	zły stan wód
4	RW2000102671998	Dopływ spod Józefowa	-	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
5	RW2000112671699	Rządza od Cienkiej do ujścia	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
6	RW20001026714969	Fiszor	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
7	RW20001226714979	Bug od Liwca do jez. Zegrzyńskiego	zły stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód
8	RW20001026719969	Dopływ spod Karolewa	-	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)

5.6.4. JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych (Program PMŚ). Monitoring wód podziemnych jest w Polsce prowadzony w sieciach: krajowej, regionalnych i lokalnych.

Oceny stanu chemicznego JCWPd w punktach badawczych dokonuje się na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października

2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

Tabela 13. Stan ekologiczny jednolitych części wód

Lp.	Klasa jakości	Jakość wód
1	I	Wody bardzo dobrej jakości
2	II	Wody dobrej jakości
3	III	Wody zadowalającej jakości
4	IV	Wody niezadowalającej jakości
5	V	Wody złej jakości

Źródło: opracowanie własne na podstawie rozporządzenia.

Monitoring jakości wód podziemnych w ramach sieci krajowej realizowany był przez Państwowy Instytut Geologiczny (PIG) – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Badania chemizmu wód podziemnych wykonywane były zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2016-2020”.

W latach 2016-2021 na terenie Gminy Dąbrówka nie były prowadzone badania jakości JCWPd nr. 55, zbadano ją w sąsiednim powiecie wyszkowskim. Jakość JCWPd nr 54 badana została w miejscowości Radzymin w gminie Radzymin.

Analiza wyników wykazała, że badane wody były dobrej i średniej jakości (klasa II i III)⁶⁰.

Położenie Gminy Dąbrówka na tle JCWPd nr 55 oraz nr 54 przedstawia rysunek 6.

5.6.5. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- wprowadzanie nowych technologii ograniczających zużycie wody,
- uszczelnianie sieci wodociągowych
- budowa sieci kanalizacyjnej
- budowa biologicznej oczyszczalni ścieków,
- budowa kanalizacji deszczowej.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- wzrost liczby zbiorników bezodpływowych.
- brak budowy sieci kanalizacyjnej.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- realizacja działań edukacyjnych (szkoleń, akcji informacyjnych, spotkań z ekspertami itp.) w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej gospodarstwach domowych i w zakładach przemysłowych.

⁶⁰ Monitoring jakości wód podziemnych, 2016-2019

MONITORING ŚRODOWISKA

- prowadzący zakłady wodociągowe są zobowiązani do wykonania systematycznych badań jakości wody. Ponadto WIOŚ w ramach bieżącej działalności prowadzi kontrole przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

5.6.6. PODSUMOWANIE

Sieć wodociągowa na terenie Gminy Dąbrówka ma długość 122,9 km i korzysta z niej 70% ogółu ludności. Sieć kanalizacyjna w gminie jest słabo rozwinięta i stanowi 24,2 km. Na terenie gminy większość gospodarstw domowych posiada zbiorniki na nieczystości ciekłe – aktualnie 3 456. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie Gminy Dąbrówka na podstawie danych II aPGW nie jest zadowalająca. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód są czynniki antropogeniczne wiążące się przede wszystkim z niewłaściwym prowadzeniem działalności gospodarczo-bytowej oraz wciąż niedostateczne uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej. Nieoczyszczone ścieki odprowadzone są często do nieuszczelnionych szamb, stanowiąc poważne źródło zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych. Wody podziemne na terenie gminy mają duże znaczenie, ponieważ stanowią źródło zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną. Jakość wód podziemnych jest dobra oraz średnia (klasy II i III).

5.6.7. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – ujęcia wody skutecznie zapewniające dostawę wody dla mieszkańców gminy, – rosnąca świadomość społeczna dotycząca zachowania i ochrony zasobów wodnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – niezadowalający stan wód powierzchniowych, – tendencja wzrostowa zużycia wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, – brak rozwoju sieci kanalizacyjnej, – niski stopień zawodociągowania gminy – korzystanie przez mieszkańców ze zbiorników bezodpływowych.

SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – dofinansowania na inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, – rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej, – zmniejszenie liczby zbiorników bezodpływowych, – budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, – inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – awarie przestarzałych bezodpływowych zbiorników (szamb) co może spowodować przedostanie się zanieczyszczeń do wód gruntowych, – brak funduszy na inwestycje związane z ochroną wód, – rozporozszona zabudowa.

5.7. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

Gmina Dąbrówka zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024 została zakwalifikowana do regionu zachodniego⁶¹.

Zasady funkcjonowania gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi określają szczegółowo akty prawa miejscowego. Zgodnie z podjętymi uchwałami oraz prawem powszechnie obowiązującym na terenie RP, właściciele nieruchomości z terenu gminy obowiązani są zbierać odpady w sposób selektywny.

Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie Gminy Dąbrówka realizowana jest zgodnie z wymaganiami ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*. Zgodnie z jej zapisami podmiot odbierający odpady komunalne jest zobowiązany do przekazywania odebranych od właściciela nieruchomości niesegregowanych odpadów komunalnych bezpośrednio do instalacji komunalnej.

Odpady komunalne z terenu Gminy Dąbrówka odbierane były w postaci selektywnej oraz zmieszanej. Zbieranie odpadów komunalnych w sposób selektywny stanowi podstawowy element systemu gospodarki odpadami. Usługi w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych w 2022 roku od stycznia do marca świadczyła firma MPK PURE HOME z siedzibą przy ul. Kołobrzesckiej 5, 07-401 Ostrołęka, natomiast od kwietnia do grudnia konsorcjum firm: PGO MAZOWSZE Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (00-764) przy ul. Jana III Sobieskiego 104/39 - Lider konsorcjum oraz JURANT Sp. z o.o. Sp. Jawna spółka z siedzibą w Zielonce (05-220) przy ul. Woodrowa Wilsona 3 – Partner konsorcjum. Odbiór odpadów komunalnych zbieranych przez właścicieli nieruchomości w sposób nieselektywny był

⁶¹ Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024

prowadzony raz na dwa tygodnie natomiast odbiór odpadów komunalnych zbieranych przez właścicieli nieruchomości w sposób selektywny był prowadzony raz w miesiącu⁶².

Tabela 14. Ilości odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy Dąbrówka

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych przekazanych do zagospodarowania [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	95,09
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	179,21
15 01 04	Opakowania z metali	0,08
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	58,55
15 01 07	Opakowania ze szkła	180,46
16 01 03	Zużyte opony	10,66
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	66,02
20 01 11	Tekstylia	1,52
20 01 33*	Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie	0,06
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (popiół z gospodarstw domowych)	81,37
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	357,45
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	81,37
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2373,46
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	249,83
RAZEM		3 666,22

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Dąbrówka za 2022 rok

Masa odpadów powstałych po sortowaniu niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych odebranych, przekazanych do składowania z terenu gminy Dąbrówka w 2022 roku wynosi 347,2971 Mg. Informacja o masie odpadów, powstałych po sortowaniu niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych odebranych, przekazanych do termicznego przekształcania - 2,7468 Mg. W 2022 roku procesowi składowania zostały poddane odpady, które są pozostałościami z procesu mechaniczno – biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych o kodach 19 12 12 oraz 19 05 99. Niesegregowane (zmieszane odpady komunalne) odbierane z terenu Gminy Dąbrówka zostały poddane procesom R12, D13⁶³.

Na terenie Gminy Dąbrówka jest wyznaczony punkt selektywnego odbioru odpadów komunalnych przy ul. Kościelnej 7 w Dąbrówce do którego mieszkańcy mogą dostarczać odpady zebrane w sposób selektywny:

⁶² Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Dąbrówka za 2022 rok

⁶³ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Dąbrówka za 2022 rok

- papier,
- metal,
- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- bioodpady,
- popiół,
- odpady niebezpieczne, w tym żarówki, świetlówki, lampy LED,
- przeterminowane leki,
- chemikalia,
- odpady niekwalifikujące się od odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony,
- odpady budowlane i rozbiórkowe,
- odpady tekstyliów i odzieży.

W roku 2022 Gmina Dąbrówka osiągnęła wymagane wskaźniki w zakresie segregacji odpadów. Osiągnięte poziomy recyklingu i ograniczenia masy odpadów przez gminę⁶⁴:

- Poziom recyklingu za 2022 r. wyniósł – **30,71% i spełnia warunek**;
- Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych, ulegających biodegradacji wyniósł – **11,29% - warunek spełniony**,
- Poziom składowania odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych wyniósł – **15,43% - warunek spełniony**.

Zwiększenie poziomów będzie możliwe dzięki prowadzeniu akcji edukacyjnych w zakresie prawidłowej segregacji odpadów komunalnych oraz stałemu monitorowaniu gospodarki odpadami.

⁶⁴ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Dąbrówka za 2022 rok

W czerwcu 2022 roku na terenie Gminy Dąbrówka odbyło się sprzątnie lasów. Akcja była wspierana przez wójta, który to zapewnił uczestnikom rękawiczki, worki i kontenery na śmieci⁶⁵. Gmina wspólnie dofinansowuje usuwanie azbestu razem z WFOŚiGW. W ramach programu usunięto następujące ilości wyrobów zawierających azbest⁶⁶:

- 2020 – 415 Mg,
- 2021 – 172 Mg,
- 2022 – 145 Mg.

5.7.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU
– lokalizowanie obiektów gospodarki odpadami (np. składowisk, PSZOK-ów, magazynów odpadów) w oddaleniu od terenów zagrożonych podtopieniami, i osuwiskami, będącymi następstwami kumulacji zmian klimatycznych.
NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA
– głównym zagrożeniem jest możliwość wybuchu pożaru samych odpadów, czy to komunalnych czy przemysłowych. W wyniku pożaru będą się uwalniały do atmosfery bardzo toksyczne substancje z palącego się biogazu oraz odpadów tworzyw sztucznych.
DZIAŁANIA EDUKACYJNE
– prowadzenie działalności edukacyjnej zarówno mieszkańców, jak i podmiotów gospodarczych w zakresie ograniczania powstawania odpadów, właściwego postępowania z odpadami, selektywnego zbierania odpadów oraz racjonalnego wykorzystania wody i energii.
MONITORING ŚRODOWISKA
– w kontekście odpadów komunalnych konieczne jest monitorowanie osiągniętych poziomów recyklingu i odzysku odpadów celem dostosowywania lokalnych, gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi.

5.7.2. PODSUMOWANIE

Gospodarka odpadami na terenie Gminy Dąbrówka funkcjonuje prawidłowo. Na terenie gminy funkcjonuje PSZOK. Gmina Dąbrówka osiągnęła wszystkie wymagane ustawowo poziomy recyklingu i ograniczenia masy odpadów. Należy oczekiwać, że poprzez wzrost świadomości mieszkańców w kolejnych latach nastąpi jeszcze większy wzrost recyklingu i

⁶⁵ Urząd Gminy Dąbrówka

⁶⁶ Urząd Gminy Dąbrówka

odzysku odpadów. Z terenu Gminy Dąbrówka w każdym roku sukcesywnie usuwane są wyroby zawierające azbest w 2022 r. zostało usunięte 145 Mg.

5.7.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – realizacja programu usuwania azbestu, – umożliwienie wszystkim mieszkańcom gminy selektywnego zbierania odpadów, – lokalizacja PSZOK na terenie gminy, – ciągły wzrost ilości odpadów zbieranych selektywnie. 	<ul style="list-style-type: none"> – nielegalne pozbywanie się odpadów komunalnych i tworzenie tzw. „dzikich wysypisk”, – konieczność zwiększenia świadomości mieszkańców w temacie gospodarki odpadami.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie działań podmiotów zajmujących się gospodarowaniem odpadami, – eliminacja nielegalnego składowania odpadów, – modernizacja punktu selektywnej zbiórki odpadów, – zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów zmieszanych. 	<ul style="list-style-type: none"> – palenie odpadów w gospodarstwach domowych, – nielegalne pozbywanie się odpadów, – nieprawidłowa segregacja odpadów, – brak środków finansowania na usuwanie azbestu.

5.8. ZAGROŻENIA HAŁASEM

Hałas definiowany jest jako dźwięk niepożądany lub szkodliwy dla zdrowia ludzkiego. Szkodliwość lub uciążliwość hałasu zależy od natężenia, częstotliwości, charakteru zmian w czasie, długotrwałości działania oraz zawartości składowych niesłyszalnych, a także od takich cech odbiorcy jak: stan zdrowia, nastrój, wiek.

W zależności od miejsca występowania i źródła rozróżnia się hałas:

- komunikacyjny (drogowy, kolejowy i lotniczy),
- przemysłowy,
- osiedlowy,
- domowy.

Ocena stanu akustycznego środowiska prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, a realizowana jest przez instrumenty planowania

przestrzennego oraz instrumenty ochrony środowiska. Dokonywane pomiary i oceny mają umożliwić wyznaczenie obszarów o ponad normatywnym poziomie hałasu, na których należy skoncentrować działania naprawcze.

Głównym źródłem hałasu na terenie Gminy Dąbrówka jest przede wszystkim komunikacja drogowa. Do głównego szlaku komunikacyjnego przebiegającego przez teren gminy oraz powodującego podstawowe źródło hałasu należy droga krajowa nr 8 Warszawa – Białystok.

Rosnące natężenie ruchu powoduje coraz większą presję na środowisko. Wieloletnie badania wskazują na zwiększanie się obszarów poddanych nadmiernemu oddziaływaniu hałasu i niepokojące zmniejszanie powierzchni terenów o korzystnych warunkach akustycznych. Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do najważniejszych z nich należą:

- natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym,
- struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych),
- średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny,
- płynność ruchu,
- rodzaj i stan nawierzchni.

W przypadku hałasów drogowych i kolejowych obowiązujące obecnie wartości wskaźników wynoszą⁶⁷:

- 65 dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zabudowy zagrodowej,
- 61 dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Należy podkreślić, iż przyjęte wartości dopuszczalne stanowią kompromis pomiędzy realnymi możliwościami ograniczania emisji i propagacji hałasu, a potrzebą komfortu akustycznego, w związku z czym ich zachowanie nie gwarantuje całkowitej eliminacji uciążliwości akustycznych.

⁶⁷ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112)

Tabela 15. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik LDWN⁶⁸ – powiat wołomiński

Poziom dźwięku w środowisku	Wskaźnik L _{DWN}				
	55 – 60 dB	60 – 65 dB	65 – 70 dB	70 – 75 dB	> 75 dB
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	13,00	8,58	4,68	2,53	2,84
Liczba lokali mieszkalnych narażonych na hałas w danym zakresie przy najbardziej narażonej na hałas elewacji [tys.]	2016	1268	539	277	254
Liczba mieszkańców narażonych na hałas w danym zakresie przy najbardziej narażonej na hałas elewacji [tys.]	5937	3878	1617	763	623

Źródło: *Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, województwo mazowieckie, 2018 r. GDDKiA*

Tabela 16. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik LN⁶⁹ – powiat wołomiński

Poziom dźwięku w środowisku	Wskaźnik L _N				
	55 – 60 dB	60 – 65 dB	65 – 70 dB	70 – 75 dB	> 75 dB
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	12,28	7,74	4,07	2,21	2,24
Liczba lokali mieszkalnych narażonych na hałas w danym zakresie przy najbardziej narażonej na hałas elewacji [tys.]	1865	1088	446	269	168
Liczba mieszkańców narażonych na hałas w danym zakresie przy najbardziej narażonej na hałas elewacji [tys.]	5625	3316	1319	726	393

Źródło: *Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, województwo mazowieckie, 2018 r. GDDKiA*

Z analiz przeprowadzonych przez GDDKiA w 2018 r. w opracowaniu pn. „Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, województwo mazowieckie”, wynika, że przekroczone zostały wartości dopuszczalne wskaźnika LDWN i LN w powiecie wołomińskim.

Ponadto przedsiębiorstwa, zakłady i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na obszarze Gminy Dąbrówka kształtują klimat akustyczny w swoim otoczeniu. Na analizowanym obszarze działalność prowadzi wiele średnich i mniejszych przedsiębiorstw i to one stanowią źródło niekontrolowanej emisji hałasu. Natomiast większe przedsiębiorstwa posiadające uregulowany stan prawny czynią starania w kierunku zmniejszenia lub

⁶⁸ L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A (wskaźnik hałasu dla pory dziennej, wieczornej i nocnej)

⁶⁹ L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A (wskaźnik hałasu dla pory nocnej)

całkowitego wyeliminowania uciążliwości związanych z ich działalnością. Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczenia standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalacji ma tytuł prawny.

Potencjalnym źródłem emisji hałasu w środowisku mogą być także zakłady przemysłowe. Starosta Wołomiński nie wydał żadnej decyzji dla przedsiębiorstwa na terenie Gminy Dąbrówka określającej dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku⁷⁰.

5.8.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- wiązać się będzie ze wzrostem temperatury, przez co zwiększy się liczba urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych. W zwartej zabudowie lub nowych budynkach wielorodzinnych może powodować nadmierną emisję hałasu. Ograniczenie tego zjawiska polegać może na odpowiednim planowaniu przestrzeni (zieleń publiczna, zbiorniki wodne).

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- w związku z wzrostem negatywnych czynników związanych z emisją hałasu należy przewidzieć podjęcie działań zmierzających do ograniczenia emisji hałasu poprzez: wykorzystywanie cichych nawierzchni na terenach zabudowanych, a w uzasadnionych przypadkach wprowadzenie również ograniczeń prędkości i wagi pojazdów na obszarach zabudowanych, wprowadzanie zieleni izolacyjnej w obrębie pasów drogowych, zapewnienie właściwej organizacji ruchu, wprowadzenie rozwiązań zapisanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie klimatu akustycznego,
- promowanie transportu zbiorowego i rowerowego,
- promowanie wśród przedsiębiorców technologii o obniżonej hałaśliwości

MONITORING ŚRODOWISKA

- w ramach funkcjonowania monitoringu środowiska przyrodniczego w zakresie stanu akustycznego GIOŚ wykonuje pomiary, badania i analizy na terenie całego województwa mazowieckiego.

5.8.2. PODSUMOWANIE

Monitoring hałasu przeprowadzony na terenie województwa mazowieckiego wykazał, że hałas komunikacyjny, podobnie jak w poprzednich latach, jest jednym z największych zagrożeń i głównych uciążliwości dla ludności. W Gminie Dąbrówka w szczególności hałas

⁷⁰ Starostwo Powiatowe w Wołominie

komunikacyjny uciążliwy jest dla mieszkańców, których posesje znajdują się bezpośrednio przy drodze krajowej. Wartości pomiarowe określone są dla powiatu wołomińskiego.

Należy jednak pamiętać, iż specyfika Gminy Dąbrówka wskazuje na mniejsze ryzyko zagrożenia hałasem niż ma to miejsce w wybranych do przeprowadzania badań punktach, które położone są przeważnie przy głównych drogach w miastach. Teren gminy stanowi bowiem obszar o charakterze typowo wiejskim. Lokalne źródła hałasu na terenie gminy stanowią także drobne zakłady usługowe, obiekty użyteczności publicznej oraz sezonowo maszyny rolnicze pracujące na polach.

5.8.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – wiejski charakter gminy wskazujący na mniejsze zagrożenie hałasem niż w przypadku ośrodków miejskich, – stale remontowane i modernizowane drogi gminne i powiatowe. 	<ul style="list-style-type: none"> – potencjalne przekroczenia poziomu hałasu wzdłuż szlaków komunikacyjnych, – brak punktu monitoringu poziomu hałasu komunikacyjnego.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy, – popularyzacja komunikacji rowerowej, – dostępność technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia, – zwiększenie ilości punktów kontrolnych oraz częstotliwości pomiarów prowadzonych przez GIOŚ. 	<ul style="list-style-type: none"> – niekontrolowany rozwój ruchu drogowego, – stale zwiększająca się liczba osób narażona na ponadnormatywny hałas, – rozwój ruchu drogowego, – zły stan techniczny pojazdów.

5.9. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Intensywność oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na żywe komórki zależy od jego mocy (im większa moc, tym silniejsze promieniowanie) i odległości od źródła (wraz z odległością natężenie emitowanego pola słabnie).

Znaczące oddziaływanie na środowisko pól elektromagnetycznych występuje:

- w paśmie 50 Hz od sieci i urządzeń energetycznych,
- w paśmie od 300 MHz do 40000 MHz od urządzeń radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Największy udział mają stacje bazowe telefonii komórkowej ze swoimi antenami sektorowymi i antenami radiolinii (antena sektorowa

służy do komunikacji z telefonem komórkowym, natomiast antena radiolinii służy do komunikacji między stacjami bazowymi).

Pole elektromagnetyczne stanowią stały i istotny czynnik oddziałujący na organizm ludzki. Naturalne i sztuczne pola elektromagnetyczne towarzyszą człowiekowi wszędzie – w miejscu zamieszkania, w pracy, w podróży, a ich coraz bardziej intensywne występowanie jest konsekwencją rozwoju techniki. W ostatnim czasie wraz ze wzrostem ilości urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne, wzrasta również zainteresowanie tym tematem.

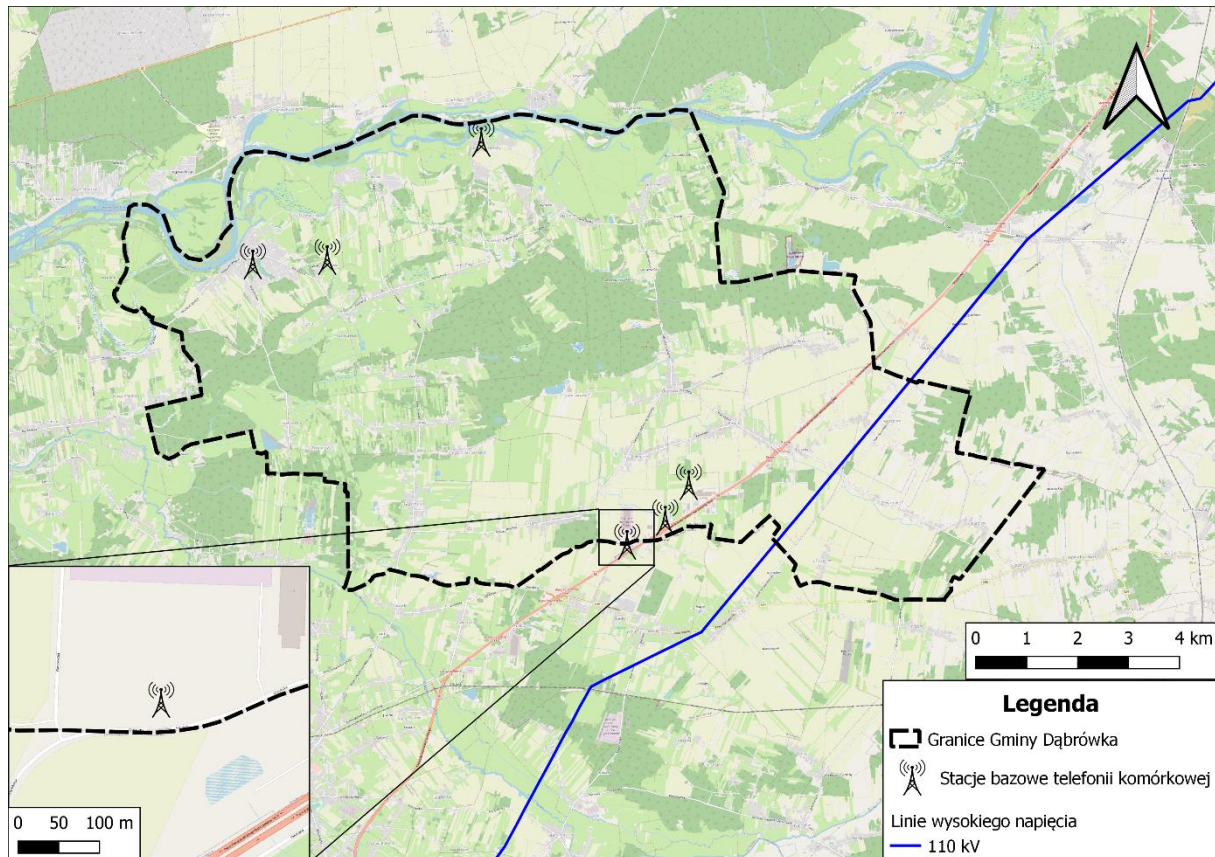
Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Największe oddziaływanie w postaci promieniowania niejonizującego wykazują linie elektroenergetyczne wysokich napięć. Ich występowanie wymaga określenia stref ochronnych, zależnych od natężenia pola elektrycznego. Pod liniami o napięciu 110-400 kV może występować II strefa ochronna z zakazem lokalizacji budynków mieszkalnych.

Przez obszar gminy przebiega tranzytowo napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV⁷¹. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy jest lokalizacja 6 stacji bazowych telefonii komórkowej. Przebieg linii energetycznej oraz lokalizacja stacji bazowych została przedstawiona na poniższym rysunku.

⁷¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrówka



Rysunek 13. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej oraz linii energetycznej na tle Gminy Dąbrówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie btsearch.pl.

Ocenę oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko przeprowadza się zgodnie z Ustawą *Prawo Ochrony Środowiska* w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie badań monitoringowych oraz informacji o źródłach emitujących pola. W ramach monitoringu Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania kontrolne poziomów pól w środowisku na podstawie których między innymi ma prowadzić rejestr zawierający informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

W Gminie Dąbrówka nie prowadzono pomiarów poziomu pól elektromagnetycznych w ramach monitoringu GIOŚ w roku 2020 i 2021, natomiast na terenie powiatu wyszkowskiego (województwo mazowieckie) zlokalizowano 1 punkt pomiarowy, który najlepiej oddaje charakter Gminy Dąbrówka. Jest to punkt Zabrodzie (tereny wiejskie).

Tabela 17. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie powiatu wyszkowskiego

Lp.	Gmina	Adres	Typ obszaru	Parametr pomiaru	Wynik pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Średnia dla obszaru [V/m]
1	Zabrodzie	Głuchy w powiecie wyszkowskim, gmina Zabrodzie	Tereny wiejskie	Składowa elektryczna 3[MHz]-300[GHz]	<0,2	-	0,26

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Poziom pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie Gminy Dąbrówka utrzymuje się na niskim poziomie. Średnia dla obszaru w roku 2021 wyniosła 0,26 V/m i jest znacznie niższa od wartości dopuszczalnej określonej w rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2020 poz. 258).

5.9.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- ekstremalne zjawiska pogodowe mogą doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia masztów telefonii komórkowej, linii elektroenergetycznych, transformatorów, co wpłynie na ograniczenia w dostawie energii elektrycznej do odbiorców. Ważna jest rozbudowa systemu energetycznego o instalacje kablowe.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- lokalizacja urządzeń wykluczająca zachodzenie na siebie obszarów oddziaływań silnych pól wytwarzanych przez sąsiednie źródła i utrzymanie urządzeń w dobrym stanie technicznym.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- edukacja społeczeństwa (szkoły, zakłady produkcyjne, mieszkańcy) z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM.

MONITORING ŚRODOWISKA

- monitoring pól elektromagnetycznych prowadzi GIOŚ. Wyniki badań są publikowane przez inspekcję na bieżąco, corocznie.

5.9.2. PODSUMOWANIE

Promieniowanie elektromagnetyczne jest zanieczyszczeniem, którego oddziaływanie jest niezauważalne gołym okiem, a wpływ na człowieka nie jest dostatecznie rozpoznany. Na terenie Gminy Dąbrówka nie były prowadzone badania pól elektromagnetycznych, z kolei na terenie sąsiadującego powiatu wyszkowskiego w 2020 roku znajdował się 1 punkt pomiarowy, najlepiej oddający charakter gminy. Wyniki nie wykazały przekroczeń wartości

dopuszczalnych emisji fal elektromagnetycznych pochodzących z ww. źródeł. Wynika z tego, że nie mają one negatywnego wpływu na człowieka.

5.9.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – dotychczasowy poziom tła elektromagnetycznego nie powoduje znaczącego zagrożenia środowiska i ludności, 	<ul style="list-style-type: none"> – nierozbudowany układ zewnętrznych sieciowych powiązań elektroenergetycznych, – niski poziom świadomości społecznej o zagrożeniach ze strony PEM, – brak punktu pomiarowego pól elektromagnetycznych na terenie gminy.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – racjonalny dobór lokalizacji powstających instalacji i urządzeń stanowiących źródła PEM. 	<ul style="list-style-type: none"> – możliwe przekroczenie w przyszłości dopuszczalnego poziomu w związku z rozwojem sieci elektromagnetycznych i zwiększoną liczbą urządzeń elektrycznych.

5.10. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Na terenie Gminy Dąbrówka nie występują zakłady o dużym i o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii⁷². Potencjalnym źródłem poważnych awarii jest transport drogowy substancji niebezpiecznych, głównie paliw płynnych (LPG, benzyna, olej napędowy). Przypadki wystąpienia poważnych awarii mogą dotyczyć również wycieków substancji ropopochodnych w wyniku wypadków i kolizji drogowych.

5.10.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU
<ul style="list-style-type: none"> – ekstremalne zjawiska pogodowe mogą doprowadzić do uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, a zatem ograniczenia w dostarczeniu energii do odbiorców, a także zakładów przemysłowych, co może doprowadzić do przerwania ich pracy, przegrzania układów technologicznych.
NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA
<ul style="list-style-type: none"> – nadzwyczajne zagrożenia środowiska powstają wskutek wypadków i zdarzeń w czasie budowy i eksploatacji dróg i innych obiektów drogowych, w których biorą udział pojazdy przewożące substancje niebezpieczne, a które mogą spowodować m.in.: skażenie powietrza, wód, gleb oraz pożary.

⁷² Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na 31.12.2021, GIOŚ

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców gminy.

MONITORING ŚRODOWISKA

- stała współpraca z organami Państwowej Straży Pożarnej, Wojewodą oraz WIOŚ w zakresie prowadzenia kontroli występowania awarii.

5.10.2. PODSUMOWANIE

Na terenie Gminy Dąbrówka nie znajdują się zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Potencjalnym źródłem poważnych awarii jest transport drogowy substancji niebezpiecznych.

5.10.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
– brak zakładów mogących być źródłem powstania poważnej awarii.	– stacje paliw płynnych, które są potencjalnym źródłem zanieczyszczenia środowiska.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia zagrożenia, – szkolenie jednostek odpowiedzialnych za usuwanie skutków poważnych awarii. 	– transport towarów niebezpiecznych, głównie paliw płynnych.

6. PODSUMOWANIE EFEKTÓW REALIZACJI DOTYCHCZAS REALIZOWANYCH DZIAŁAŃ NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA

W celu zobrazowania efektów realizacji działań związanych z ochroną środowiska oraz oceny realizacji Programu Ochrony Środowiska jest właściwy system sprawozdawczości. W poniższej tabeli zestawiono wartości wybranych wskaźników stanu środowiska i zmian presji na środowisko, aby w przyszłości można było z łatwością określić trend zachodzących zmian, a w razie potrzeby wdrożyć działania naprawcze.

Tabela 18. Wskaźnik monitorowania efektów realizacji związanych z ochroną środowiska w Gminie Dąbrówka

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Rok			Zmiana wartości wskaźnika ⁷³
			2017	2019	2021	
1	Długość czynnej sieci wodociągowej	km	79,5	104,4	120,8	↑ 41,3
2	Długość rozdzielczej sieci wodociągowej na 100 km ²	km	72,8	95,6	110,6	↑ 37,8
3	Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 579	1 866	2 123	↑ 544
4	Korzystający z instalacji sieci wodociągowej	%	61,2	66,1	69,6	↑ 8,4
5	Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	17,6	24,1	21,2	↑ 3,6
6	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	24,2	24,2	24,2	– 0
7	Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	516	546	589	↑ 73
8	Korzystający z instalacji sieci kanalizacyjnej	%	24,2	24,4	23,8	↓ 0,4
9	Zbiorniki bezodpływowe	szt.	1 990	3 446	3 446	↑ 1 456
10	Oczyszczalnie przydomowe	szt.	34	41	41	↑ 7
11	Oczyszczalnie komunalne	szt.	1	1	1	– 0
12	Ścieki oczyszczone w ciągu roku	dam ³	75	79	85	↑ 10
13	Długość czynnej sieci gazowej	km	95,76	101,22	108,70	↑ 12,94
14	Czynne przyłącza gazowe	szt.	1 319	1 436	1 554	↑ 235
15	Korzystający z instalacji sieci gazowej ogółem	%	7,0	40,7	47,0	↑ 40,0
16	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	Mg	994,56	1 234,04	2 839,81	↑ 1 845,25
17	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	29,8	56,2	29,3	↓ 0,5
18	Powierzchnia lasów	ha	2 463,39	2 463,39	2 370,01	↓ 93,38
19	Lesistość	%	22,6	22,6	21,7	↓ 0,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, Urząd Gminy Dąbrówka

⁷³ ↓ - spadek wartości wskaźnika, – - wartość niezmienna, ↑ - wzrost wartości wskaźnika

7. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

Głównym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest sprecyzowanie działań, jakie można przedsięwziąć w celu realizacji polityki ochrony środowiska. Program Ochrony Środowiska jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania ochroną środowiska na szczeblu gminnym. Stanowi pomost między konkretnymi działaniami, a dokumentami, które dotyczą ekologii. Po przeprowadzeniu analizy stanu środowiska w Gminie Dąbrówka, wyznaczono cele oraz określono zadania, których realizacja przełoży się na poprawę stanu środowiska.

Ponadto kontynuowane będzie umieszczanie w aktach prawa miejscowego zapisów mających na celu ochronę środowiska. Przykładem takiego dokumentu jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Wyznaczane w nich kierunki zagospodarowania terenu oraz uwarunkowania, mające wpływ na ochronę środowiska to m.in.:

- zakaz wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gruntu oraz zakaz gromadzenia lub magazynowania wszelkich odpadów w miejscach do tego nieprzygotowanych
- ograniczenie możliwości lokalizacji w pobliżu zabudowy mieszkaniowej nowych oraz rozbudowy istniejących obiektów uciążliwych, w tym mogących potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko takich jak m.in.: fermy wielkopowierzchniowe lub zakłady przetwarzania odpadów przemysłowych,
- zakaz lokalizacji nowych oraz rozbudowy istniejących obiektów uciążliwych, tj. powodujących przekroczenia ustalonych przepisami odrębnymi standardów jakości środowiska,
- ograniczenie zmian naturalnego ukształtowania terenu
- ograniczenie wycinki istniejących drzew i krzewów w zadrzewieniach, o ile nie jest ona bezpośrednio związana lokalizacją istniejącego lub przewidzianego niniejszym planem zainwestowania lub usuwaniem zagrożeń
- zakaz zanieczyszczania, zasypywania i kanalizowania (z wyjątkiem przepustów pod drogami) istniejących cieków powierzchniowych;
- ograniczanie rozpraszania zabudowy poprzez wskazanie terenów jej rozwoju, w pierwszej kolejności w granicach wykształconych już pasów i skupisk zabudowy lub w ich sąsiedztwie,

- wypełnianie wolnych enklaw w pasmach istniejącej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej w celu odpowiedniego wykorzystania terenów już zurbanizowanych i stworzenia większej ich zwartości przestrzennej,
- wyposażanie terenów zabudowy mieszkaniowej co najmniej w sieci elektroenergetyczne i wodociągowe, a strefy koncentracji zabudowy mieszkaniowej - także w sieci kanalizacji sanitarnej,
- propagowanie odnawialnych źródeł energii, rekomendowanie stopniowego ograniczania wykorzystywania węgla kamiennego jako głównego nośnika energii cieplnej stosowanego do ogrzewania budynków mieszkalnych zagospodarowanie maksymalnej powierzchni działek w postaci powierzchni biologicznie czynnych.

Tabela 19. Cele, kierunki interwencji i zadania

Lp.	Obszar inwentaryzacji	Cel	Wskaźnik			Kierunek inwentaryzacji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Zainstalowana moc [kW]	0	19	Rozwój instalacji OZE na terenie gminy	Montaż instalacji fotowoltaicznej na Hali Sportowej w Guzowatce	Gmina Dąbrówka	Nieotrzymanie dofinansowania
			Zainstalowana moc [kW]	0	19	Rozwój instalacji OZE na terenie gminy	Montaż instalacji fotowoltaicznej na Hali Sportowej we Wszedorach	Gmina Dąbrówka	Nieotrzymanie dofinansowania
			Liczba wymienionych kotłów [szt.]	0	100	Poprawa efektywności energetycznej obiektów na terenie gminy	Ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę kotłów węglowych na bardziej ekologiczne	Gmina Dąbrówka	Nieotrzymanie dofinansowania
2	Zagrożenia hałasem Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego poprzez zachowanie obowiązujących poziomów	Długość drogi [m]	0	1 305	Minimalizacja negatywnych skutków oddziaływania ruchu drogowego	Przebudowa drogi gminnej ul. Widokowa w miejscowości Lasków oraz ul. Widokowej w miejscowości Karpin	Gmina Dąbrówka	Nieotrzymanie dofinansowania
			Długość drogi [m]	0	460		Przebudowa drogi gminnej ul. Norwida w miejscowości Lasków w formule zaprojektuj i wybuduj	Gmina Dąbrówka	Nieotrzymanie dofinansowania
3	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej [m]	bd.	1 238,8	Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy	Zwiększenie dostępności wody pitnej i użytkowej w gminnej sieci wodociągowej oraz odcinków kanalizacji sanitarnej dla mieszkańców gminy Dąbrówka	Gmina Dąbrówka	Nieotrzymanie dofinansowania
			Długość wybudowanej sieci wodociągowej [m]	bd.	6 027				
			Liczba zmodernizowanych obiektów [szt.]	0	1		Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Dąbrówce	Gmina Dąbrówka	Nieotrzymanie dofinansowania
			Liczba zmodernizowanych obiektów [szt.]	0	1		Przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Kołaków	Gmina Dąbrówka	Nieotrzymanie dofinansowania

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 20. Harmonogram zadań wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar inwentaryzacji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]					Źródło finansowania
				2024	2025	2026	2027	2028-2031	
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Montaż instalacji fotowoltaicznej na Hali Sportowej w Guzowatce	Gmina Dąbrówka	80 000	-	-	-	-	Program Inwestycji Strategicznych w ramach Polskiego Ładu
		Montaż instalacji fotowoltaicznej na Hali Sportowej we Wszeborach	Gmina Dąbrówka	80 000	-	-	-	-	Program Inwestycji Strategicznych w ramach Polskiego Ładu
		Ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę kotłów węglowych na bardziej ekologiczne	Gmina Dąbrówka	100 000	100 000	100 000	100 000	-	Budżet gminy
2	Zagrożenia hałasem	Przebudowa drogi gminnej ul. Widokowa w miejscowości Lasków oraz ul. Widokowej w miejscowości Karpin	Gmina Dąbrówka	6 710 000	-	-	-	-	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
		Przebudowa drogi gminnej ul. Norwida w miejscowości Lasków w formule zaprojektuj i wybuduj	Gmina Dąbrówka	3 345 000	-	-	-	-	Program Inwestycji Strategicznych w ramach Polskiego Ładu
3	Gospodarka wodno-ściekowa	Zwiększenie dostępności wody pitnej i użytkowej w gminnej sieci wodociągowej oraz odcinków kanalizacji sanitarnej dla mieszkańców gminy Dąbrówka	Gmina Dąbrówka	3 761 000	-	-	-	-	Program Inwestycji Strategicznych w ramach Polskiego Ładu
		Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Dąbrówce	Gmina Dąbrówka	20 000	-	-	-	-	B.d.
		Przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Kołaków	Gmina Dąbrówka	3 649 000	-	-	-	-	PROW

Źródło: Opracowanie własne

8. MONITORING, EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Aby realizacja zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska przebiegała zgodnie z założonym harmonogramem, niezbędne jest prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji ich wykonania.

Celem monitoringu jest ocena realizacji wskazanych w Programie Ochrony Środowiska zadań, w tym:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów;
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- analizę przyczyn rozbieżności.

Monitoring realizacji zadań własnych będzie prowadzony w oparciu o wskaźniki obrazujące zmianę stanu środowiska na terenie gminy oraz dane dotyczące stanu realizacji zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska. Jeżeli w wyniku analizy okaże się, że istnieją rozbieżności pomiędzy stopniem realizacji Programu Ochrony Środowiska, a jego założeniami, zostaną podjęte czynności mające na celu wyjaśnienie przyczyn rozbieżności oraz określenie działań korygujących.

Wójt Gminy Dąbrówka, zgodnie z art. 18 ust 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*, będzie sporządzał co 2 lata raporty z wykonania Programu Ochrony Środowiska, które zostaną przedstawione Radzie Gminy, a następnie przekazane Zarządowi Powiatu Wołomińskiego.